

ir ocr-
du kan söka i
är
t.
ikande kan
nma.
ginalskicket
ntet som
blkat.

Om prostitutionen och de verksamaste medlen till de veneriska sjukdomarnes hämmande, med särskildt afseende fästadt på förhållandena i Stockholm.

Prisbelönt Täflingsskrift

af

D:r ANDERS FREDRIK KULLBERG.

Då författaren af denna uppsats beslutat försöka att behandla detta af Svenska Läkaresällskapet utsatta ämne har han ingalunda underskattat de svårigheter, som med ett sådant försök äro förknippade och den ringa utsigten att på ett tillfredsställande sätt lösa sin uppgift. Endast medvetandet af ämnets vigt, och öfvertygelsen att det är hvarje läkares pligt, som mera speciellt egnat sig åt detta studium, att lemna sitt, om ock ringa bidrag har härvid varit det bestämmande.

Den vigtiga sanitära frågan om praeventiva åtgärder mot de veneriska sjukdomarne har redan länge fästet hygienisternas uppmärksamhet och är utan tvifvel ett af de mest svårlösta problemerna i fråga om allmän helsovård; för närvarande står den på dagordningen inom de flesta länder. Dess stora vigt och betydelse visar sig om man betänker den ofantliga tribut, som befolkningen i större städer lemna åt dessa sjukdomar, den tidsförlust de förorsaka arbetet och produktionen, de summor, som kurhusen och andra åtgärder mot smittans spridande årligen kosta stater

och kommuner, men ännu mycket mera genom det förderliga inflytande, som den syphilitiska sjukdomen utöfvar på släktet. Denna fråga är en internationel fråga och har intresse för hvarje land, för hvarje samhälle. De veneriska sjukdomarne äro i sjelfva verket öfverallt desamma och utgöra öfverallt för individen som för släktet en ständig fara; genom mångfalden och snabbheten i kommunikationsvägarne utbreda de sig i alla riktningar och göra i våra dagar framsteg, mot hvilka man framförallt måste vara betänkt på att vidtaga åtgärder. Förut vanligen mest betraktad med afseende på särskilda lokala förhållanden blef denna fråga upptagen på programmet för den internationella läkarecongressen i Paris 1867 under denna allmänna form: Finnes någon möjlighet att för de särskilda ländernas regeringar framlägga förslag till gemensamma åtgärder, som äro i stånd att inskränka de veneriska sjukdomarnes utbredning? Bland de många och sakrika föredrag, som vid nämnde congress höllos i detta ämne och i den diskussion, som deraf framkallades, var det hufvudsakligen GARIN och ROLLET, hvilka tillvunno sig församlingens enstämmiga bifall, båda medlemmar af den komité, hvilken Société impériale de médecine de Lyon någon tid förut ned-satt för frågans utredande med anledning af de förebråelser, som tid efter annan blifvit så väl i tal som skrift framkastade mot de administrativa myndigheterna för visad liknöjdhet i afseende på åtgärders vidtagande mot de veneriska sjukdomarne, hvilka man i följd häraf påstod vara i hög grad gängse i denna stad. I komitéens namn afgaf GARIN rapport öfver dess arbeten i en förträfflig afhandling med titel: "De la police sanitaire et de l'assistance publique dans leurs rapports avec l'extinction des maladies vénériennes", ett arbete, som säkert i sin mån bidragit till att detta ämne blef upptaget till diskussion vid nämnde internationela läkaremöte. Uppställandet af denna fråga på programmet hade framkallat ett ej obetydligt antal arbeten, bland hvilka flera rätt vidlyftiga, så att de endast

i största, korthet kunde refereras af sina författare vid de 2 sessioner, som på förhand voro bestämda för frågans behandling. Denna tid var naturligtvis alltför knapp för att kunna underkasta de olika förslagen en grundlig pröfning och ur dem taga ut det i praktiskt hänseende dugligaste. Under sådana förhållanden framställdes af en bland medlemmarna ett af allmänt bifall mottaget förslag att mötet, på det ej dess rådplågningar öfver ett så viktigt ämne måtte blifva utan resultat, skulle bland sina deltagare utse en komité, hvilken skulle bemyndigas att sedan mötet åtskiljts fortsätta dess arbeten och bringa saken till det önskade målet. Denna komité sammansattes af 27 personer från de fleste vid mötet representerade länder och stater i Europa och Amerika; i dess namn afgafs af dess referenter, CROCQ, i Brüssel och ROLLET i Lyon, en berättelse öfver alla de förslag till en allmän och internationel prophylax mot de veneriska sjukdomarna, hvilka förslag vunnit congressens bifall och som framställa sådana åtgärder, hvilka komitéen ansåg lämpliga att anbefalla de olika staternas regeringar att vidtaga mot dessa sjukdomars utbredning. Den 30 April 1869 beslöt denna komité att till Frankrikes utrikesminister öfverlemnade en adress med anhållan om hans medverkan för åstadkommande af en internationel konferens, i likhet med hvad fordom skett beträffande karantäner och sedan 1866 egt rum i afseende på cholera, för att ordna de veneriska sjukdomarnes prophylax i öfverensstämmelse med det internationela läkaremötets förslag.

Om samhällets rättighet och skyldighet att skydda sig mot prostitutionens skadliga följder.

Frågan om praeventiva åtgärder mot de veneriska sjukdomarne sammanhänger på det närmaste med prostitutionen så till vida, som denna onekligen är härden och medelpunkten för dessa sjukdomars utbredning. Då man forskar

efter deras uppkomst och söker att följa deras spår stöter man vid hvarje steg på prostitutionen. Men den moderna prostitutionen kan endast rätt bedömas på grund af den historiska utvecklingen från äldsta tider och blott med kändedom om denna kunna dess verkningar med framgång bekämpas. Digra volymer i detta ämne hafva redan länge sedan sett dagen, hvarföre vi torde kunna anse oss berättigade antaga såsom bevisadt att prostitutionen är ett nödvändigt ondt, som ingen lagstiftning kan utrota, en nödvändig skuggsida af våra sociala förhållanden. Frågan blir då: Huru skall samhället förhålla sig emot prostitutionen? eller med andra ord: kan samhället beröfva de prostituerade den individuella friheten, hvilken med skäl måste anses såsom en medborgares dyrbaraste rättighet? Betrakta vi förhållandena i olika länder så finna vi huru tvenne alldeles motsatta åsikter gjort sig gällande. I de fleste existerar absolut förbud mot prostitutionen, som i lagen är belagd med straff, i England deremot nästan absolut frihet, oaktadt man der under de sednare åren nödgats i viss mån frångå denna grundsats. Visserligen privilegierar lagen i England ej prostitutionen eller prostitutionshusen, men Habeas-Corpus-Akten hindrar polismyndigheten att intränga i de prostituerades boningar och bordellerna, så länge ej den allmänna säkerheten eller ordningen är i fara. Mer än i något annat land håller man här på individens frihet, som anses utgöra detta lands fastaste grundpelare. Men någon absolut frihet gifves ej; hvarje ordnad samhällslif fordrar att dess medlemmar underkasta sig vissa inskränkningar i sitt görande och låtande, hvilkas utsträckning bestämmes af samhällsfördraget. Der utöfvandet af min frihet kommer i strid med en annan persons rättighet, der ålägger mig pligten såsom medborgare att afstå från densamma; i annat fall råkar jag i collision med lagen. Lättast kommer man på det klara med prostitutionsväsendet om man fasthåller den grundsats, att hvarje samhällsmedlem har rättighet att göra med

sin kropp hvad honom för godt synes, så framt derigenom ej uppstår skada för någon annan. Så kan t. ex. ingen hindra en person att bära hand på sig sjelf och förkorta sitt lif och hela vår tidsrigtning motsätter sig hvarje straffbestämmelse för försök till sjelfmord. Den som beslutar att afskudda sig lifvets fjettrar är endast skyldig sig sjelf och den eviga rättvisan räknas för sin handling, men på den döda kroppen skall samhället ej söka hämnas genom en vanärande begrafning. Till följe häraf kan prostitutionen visserligen ur moralisk synpunkt utsättas för spott och förakt, men ur juridisk synpunkt kan den ej förbjudas. Deremot har samhället skyldighet att skydda sina medlemmar mot den skada, som tillfogas dem genom prostitutionen. Denna skada träffar antingen den allmänna sedligheten eller sundheten genom den förargelse eller de sjukdomar prostitutionen åstadkommer. I och för sig är således prostitutionen och den prostituerade ej föremål för straff utan endast såvida de åstadkomma skandal eller en smittosam sjukdom. Lagens straffbestämmelser mot prostitutionen böra därför strykas ut. Men mera härom längre fram.

Hvarje stat låter sig angeläget vara att skydda sina undersåter mot smittosamma sjukdomar, ty det är dess pligt att på möjligaste bästa sätt äfven sörja för medborgarnes fysiska välbefinnande och det torde vara klokare att söka hindra en sjukdom än att först då bekämpa den, när den redan existerar. Derföre vidtagas åtgärder mot choleras införande och utbredning; derföre är vaccination påbjuden; derföre hålles karantänsinrättning mot pesten och vidtagas andra mått och steg mot smittosamma sjukdomar. Skulle man då ej också hafva rättighet att söka förekomma en sjukdom sådan som syphilis, hvilken icke allenast sätter den enskildes helsa på spel utan sträcker sina förstörande verkningar till hela generationer, undergräver deras lifskraft och angriper den oskyldige lika väl som den skyldige? Man låter i vissa länder, t. ex. Bayern,

6

4 gånger årligen undersöka alla hundar för att förebygga hydrophobi, som dock är en ganska sällsynt sjukdom, men i samma land låter man befolkningen under myndigheternas ögon och med deras vett och vilja impregnera sig med det syphilitiska gifet. Vi anse utom allt tvifvel att samhället har både rättighet och skyldighet att söka förekomma de faror, för hvilka prostitutionen utsätter den allmänna sundheten och moralen.

Om prostitutionen, den hemliga och den af sundhetspolisen öfvervakade.

Enligt Pariser-läkaremötets enstämmigt uttalade åsigt är det verksammaste medel mot spridandet af de veneriska sjukdomarne och den enda utväg, af hvilken man kan hoppas någon kraftigare verkan, att ordna och öfvervaka prostitutionen genom att strängt förfölja den hemliga och tvinga dem, som öfverlemna sig åt den, att låta inskrifva sig och undergå reguliera sundhetsbesigtningar. Till och med de flesta läkare från England instämde i denna åsigt och ansågo de prostituerades inregistrering och upprepade besigtning såsom en nödvändighet. Statistiken visar nemligen att frekvensen af de veneriska sjukdomarne står i direkt förhållande till de praeventiva åtgärderna, så att ju sämre dessa sednare äro desto större är antalet infectioner och tvärtom, äfvensom att det är den hemliga, af polisen ej öfvervakade, prostitutionen, som lemna den betydligt större contingenten af smittade och de mest grava åkommorna. För sådana statistiska, uppgifter erbjuda garnisons-soldaterna de mest gynsamma vilkor, emedan de äro af nästan samma ålder, lefva under samma hygieniska inflytelser och vanligen ådraga sig sina åkommor bland den lägre klassens befolkning och den hemliga prostitutionen, och då man känner garnisonens numerär och antalet till sjukhus afpolletterade så kan man alltid exakt bestämma

antalet infectioner i förhållande till den effektiva styrkan. Helsotillståndet inom garnisonen kan äfven tjena till att bedöma och med hvarandra jemföra större städer i samma land beträffande de veneriska sjukdomarnes utbredning. Dylika uppgifter visa att bland garnisonstrupperna i Lyon, Bordeaux, Marseille och Brüssel förekommer af venerisk sjukdom 1 fall på 15 man, i Strassburg 1 på 17, i Paris endast 1 på 30, under det i Stockholm antalet af dem, hvilka under åren 1861—1865 för första gången voro för venerisk sjukdom intagne på Allmänna Garnisonssjukhuset i medeltal uppgick till 1 på 10,5 af garnisonens styrka. I Storbrittanien, der åtminstone ända till de sednaste åren alls inga praeventiva åtgärder varit vidtagna, utan prostitutionen haft fria tyglar, visade arméen under 1862 och 1863 i medeltal omkring 32 procent smittade och 1864 omkring 29 procent, under det den i Frankrike endast hade 11 och i Belgien, der sundhetsbesigtningarne äro allmännare i bruk och med större noggrannhet utföras samt sundhetspolisen utvecklar en större verksamhet i förföljandet af den hemliga prostitutionen, antalet smittade successivt gått ned från 9,5 till 7,2 procent, enligt en af VLEMINCKX, som då var generalinspectör öfver sundhetsväsendet inom Belgiska arméen, publicerad statistik öfver dem, hvilka inom de 10 förnämsta garnisonerna blifvit, såsom behäftade med venerisk sjukdom, intagna till vård på sjukhusen. Dessa siffror omfatta icka allenast syphilitiska affectioner utan äfven lindrigare åkommor såsom enkel chancre och gonorrhé.

Den s. k. hemliga prostitutionen går tyvärr i större städer i jemna steg med civilisationen, och näringsfriheten, så välgörande i allmänhet, spelar en vigtig rôle i afseende på prostitutionens tillväxt. Det torde numera kunna anses utom allt, tvifvel att det är den hemliga prostitutionen, hvilken är den egentliga källan till de veneriska sjukdomarne och som eger den öfvervägande andelen i deras spridande. Det är visserligen sannt att sundhetsbesigtningarne ej lemna någon absolut garanti mot smittan, ty besigt-

ningen kan ju inträffa med slutet af incubationstiden för t. ex. den infecterande chancren, men lika säkert är att då en inskrifven qvinna vid de första tecken till sjukdom, för hvarje ulceration, för hvarje muco-purulent secretion remitteras till sjukhuset, hon ej kan sprida sjukdomen såsom en hemligt prostituerad, hvilken kan under månader och halfva år utbreda den till ett högst betydligt antal. På hvarje besigtningbyrå förekomma också verkliga prakt-exemplar af illa smittade individer, tillhörande den hemliga prostitutionen.

I Paris tillhör det stora flertalet af prostituerade den hemliga prostitutionen. Den 1 Januari 1867 utgjorde antalet inskrifna 3,862 och om man frånräknar dem, som voro häktade, dömda till straffarbete, intagna på sjukhus, försvunna etc, så återstå på besigtning 3,167 och ungefär lika stort (3,309) har antalet i medeltal varit under decenniet 1857—1866. Af de inskrifna 3,862 voro 1,413 på bordeller (maisons de tolerance) och 2,449 ensamt boende (filles isolées). Man räknade år 1866 i Paris 172 maisons de tolerance; dessa hafva år efter år minskats under det de ensamt boende ökats. Antalet af sådana qvinnor, hvilka kunna anses vådliga för allmänna sundheten, kan naturligtvis endast approximativt bestämmas, men uppskattas efter en låg beräkning af M:r LECOUR, Chef de Bureau des Moeurs, till minst 30,000, ett antal, hvilket i ganska betydlig grad ökades under sista världsexpositionen och som snarare måste anses för lågt än för högt då man tager i betraktande att redan 1802 polisministern uppskattade antalet prostituerade i Frankrikes hufvudstad till samma siffra. Antalet inskrifna, kontroll underkastade, qvinnor är således relativt ringa och den som sett den stora skara af qvinnor i affichanta toiletter och med prostituerades hela skick och utseende, hvilka man för mötte i tusental på offentliga platser och promenader, företrädesvis Champs Elysées och Grand Boulevard, der de hvarje afton sutto framför kaféerna, kunde ej gerna tro annat än att de till-

hörde de inskrifnas antal. Så var emedlertid ingalunda förhållandet. Alla dessa kvinnor bilda den talrikaste kategorien af de prostituerade i Paris, de s. t. filles in-soumises, d. v. s. lösaktiga kvinnor, hvilka polisen emot deras vägran ej anser sig kunna låta inregistrera. I allmänhet äro de minderåriga d. v. s. de hafva ännu ej uppnått sitt 21 år och Art. 334 i Code penal stadgar strängt ansvar för livar och en, som uppmuntrar eller gynnar osedligheten hos minderåriga (under 21 år), hvarföre de ej få vistas på bordellerna och endast i undantagsfall inregistreras. Till större delen från departementerna hafva dessa kvinnor kommit till Paris för att söka tjänst; väl hunna dit förlora många af dem lusten till arbete och under de skadliga inflytelser, som ej dröja att göra sig gällande och de frestelser, för hvilka de ständigt äro utsatta, i förening med den allmänna benägenheten för nöjen och lyx i toiletter, komma de snart in på lastens bana. Enligt en af D:r LE FORT, läkare vid Hôpital du Midi, uppgjord statistik voro bland 13,818 kvinnor, hvilka såsom hemfallna åt lösaktighet arresterats på gator, promenader och offentliga förlusteställen under en tid af 6 år (från 1861 till 1867), 3,728 d. v. s. omkring 27 procent smittade, då deremot bland de inskrifna antalet af smittade varierar mellan $\frac{1}{2}$ och 2 procent, 236 voro behäftade med andra sjukdomar och skickades till sjukhusen samt 1,131 till korrektions- och arbetshusen, hufvudsakligen till S:t Lazare, och endast 1,549 infördes på de prostituerades lista. Deremot reklamerades ej mindre än 7,217 såsom minderåriga af föräldrar och släktingar, dock ingalunda i sedlighetens intresse utan för att fortsätta yrket och tjena dessa personer till inkomstkälla.

I Strassburg var antalet smittade af den hemliga prostitutionen 83 procent ända till år 1853, då en reorganisation af polisen skedde, som hade till följd ett noggrannare öfvervakande af prostitutionen; redan följande året nedgick antalet till 73, 1855 till 50 och 1856 till 32 pro-

cent. En tableau öfver resultatet af sundhetsbesigtningarne i Bordeaux på de inskrifna och dem, som tillhöra den hemliga prostitutionen, visar för en period af 9 år (1858—1866) att då bland de inskrifna procenten af smittade under åren varierade mellan 1 och 2,2 så uppgick den för den andra kategorien till lägst 20,3 och högst 49,2 (detta sednare höga antal var året innan sundhetsväsendet reorganiserades). I Lyon förekommer bland de inskrifna 1 sjukdomsfall på 69. undersökta, bland den hemliga prostitutionen deremot 1 på 7. I Christiania är det 1 på 25 af de inskrifna och 1 på 4 af den andra klassen.

Förhållandena i München lemna ett godt tillfälle att observera den hemliga prostitutionens inverkan, i jmförelse med den af polisen öfvervakade, på utbredningen af veneriska sjukdomar i en stor stad. Andå till 1861 visade sjukdomen der föga så väl extensitet som intensitet; der funnos endast få offentliga bordeller och dessa öfvervakades noga af polisen. Hvarje offentlig qvinna, hvilken vid sundhetsbesigtningarne, som ofta repeterades, befanns smittad blef omedelbart remitterad till sjukhus; endast ett ringa antal fall af syphilis observerades så väl i enskild praktik, som på de civila och militära sjukvårdsinrättningarne och i allmänhet mindre svåra fall än annorstädes. Detta gynsamma förhållande med afseende på sjukdomens utbredning förändrade sig nämnda år (1861), då Bayerns Abgeordneten-Haus voterade en ny lag, enligt hvilken alla, som drefvo prostitutionen såsom yrke, äfvensom de, hvilka hos sig hyste prostituerade qvinnor, gjorde sig förfallna till svårt straff (fängelse från 1 månad till 2 år). Följderna häraf läto ej länge vänta på sig; bordellerna stängdes men prostitutionen förminskades derföre ej; den endast sökte dölja sig och blef derigenom mera vådlig. Unga flickor funnos efter denna tid mycket oftare smittade än förut* men det var dock hufvudsakligen antalet af smittade karlar, intagna till vård på sjukhusen, hvilket i betänklig grad

ökades, sedan sundhetsbesigtningarne för prostituerade qvinnor upphörde. På sjukhusen i Miinchen vårdades

Från 1 Okt. 1859 till 1 Okt 1860.	633	karlar,	341	qvinnor.
» » » 1860 » » » 1861.	667	»	322	»
» » » 1861 » » » 1862.	1,003	»	318	»
» » » 1862 » » » 1863.	1,116	»	370	»
» » » 1863 » » » 1864.	1,071	»	274	»
» » » 1864 » » » 1865.	1,034	»	379	»
» » » 1865 » » » 1866.	1,456	»	378	»

Dessa siffror ådagalägga att antalet karlar, behäftade med venerisk sjukdom och intagna till vård på sjukhusen i Miinchen, ökats år 1866 till mer än det dubbla mot hvad det var 1861, under det antalet inkomna qvinnor är i det närmaste detsamma som vid den tiden, ett förhållande, som finner sin förklaring deruti, att de prostituerade qvinnorna ej mera öfvervakas af polisen eller äro underkastade sundhetsbesigtningar och i händelse af smitta genast skickas till sjukhus, utan dölja sig, ej söka vård samt utbreda smittan åt ett mångdubbelt större antal. På samma gång dessa förhållanden visa den hemliga prostitutionens skadliga inverkan visa de också att stränga straffbestämmelser ej hindra prostitutionen utan göra den mera hemlig och i samma mån mera farlig.

Den Österrikiska Kejsarstaden lemnar det mest slående bevis för hvarthän man kommer med föråldrade åsigter under påtryckning af klerikala inflytelser och med teorier, som på det ojafaktigaste vederläggas in praxi. Man ville i Wien utrota prostitutionen genom repressiva åtgärder ock tillslöt derföre de offentliga bordellerna, men man vann dermed ingenting annat än att den hemliga prostitutionen uppträdde i den största utsträckning och på det mest tygelösa sätt. I Wien finnas enligt officiella uppgifter minst 20,000 qvinnor, som kunna anses vådliga för allmänna sundheten, och denna siffra är sannolikt mycket för lågt beräknad. Inga- af dessa äro inskrifna eller underkastade sundhetsbesigtningar; der finnas inga tillåtna bordeller men

en mängd hemliga, hvilka äro i sådant skick, att det med säkerhet påstås att minst tre fjerdedelar af dem, som fre-ventera dessa ställen, smittade lemna dem. Den enda åtgärd, som från polisens sida vidtages mot prostitutionen, är att den tid efter annan anställer en nattlig razzia, hvarvid ett större eller mindre antal liderliga qvinnor uppbringas, men dessa jagter synas ej utöfva den ringaste verkan till förminskande af prostitutionen; lik hydran höjer den straxt sitt hufvud. Så kan man med skäl säga att Wien mer än någon annan stad i Tyskland, ja kanske i hela Europa, företer bilden af den minst öfvervakade och mest tygellösa prostitution. Man behöfver blott hafva sett dessa på stadens mest besökta ställen, på Stefansplatsen, am Graben, i Kärtner- och Rothenthurmstrasse hvarje afton återkommande demi-monde-parader för att inse hvilket skadligt inflytande de måste utöfva på den allmänna moralen. Förhållandet inom de öfriga städerna i Österrike äfvensom i Bayern är ej stort bättre men i Wien och Pesth uppnår det sin culminationspunkt. Under sådana omständigheter kan man ej undra öfver att de veneriska sjukdomarne i Österrike och särskilt i Wien vunnit en så allmän utbredning. De civila sjukvårdsinrättningarne äro öfverfyllda med dylika patienter, många gånger med de svåraste sjukdomsformer; på många militärsjukhus är det just den syphilitiska afdelningen, som året igenom är starkast anlitad; på barnpolyklinikerna ser man barn med hereditär syphilis i stora skaror.

Tid efter annan har emellertid frågan om prostitutionsväsendets ordnande der dykat upp men alltjemt har det lyckats hufvudsakligen de klerikala partiets inflytelser att få den undertryckt. I Juni 1868 afgaf Sanitetssektionen af Wiener Gemeinderath sitt betänkande i ämnet med uppställande af följande grundsatser:

1. Samtliga prostituerade qvinnor böra undergå sundhetsbesigtning två gånger i veckan af särskilda för detta

ändamål anställda läkare och efter hvarje besigtning erhålla bevis om sitt helsotillstånd.

2. Vid de särskilda handtverks- och arbetsföreningarne böra anställas läkare, som lemna medlemmarne fri vård och vid inträffande fall af venerisk sjukdom remittera dem till sjukhus.

3. Soldater och manskap i kaserner böra oftare undersökas, äfvensom de, hvilka vistas i fängelser och straffinrättningar.

4. Försvarslösa och kringstrykande personer af båda könen, hvilka upptagas eller häktas af polisen, skola underkastas sundhetsbesigtning och om de befinnas smittade sändas till sjukhus.

5. Sjukhusdirektionerna skola vara förbundne att intaga smittade personer till vård på sjukhusen.

6. Då kostnaderna för sjukes vård utsökas hos kommuner eller enskilde personer får ej namnet utsättas på sjukdomen, för hvilken den ifrågavarande personen vårdats, emedan erfarenheten visat att många med venerisk sjukdom behäftade blott derföre sky att söka sjukhusvård, att de frukta att det skall blifva bekant hvilken sjukdom de haft.

1. Alla personer af båda könen, hvilka med vett och vilja sprida veneriska sjukdomar, göra sig förfallna till strängt ansvar.

8. Öfvervakandet af dessa föreskrifters tillämpning tillhör polismyndigheten.

9. Särskilda sjukhus och herbergen för försvarslösa, smittade personer böra ej 'inrättas, utan desse intagas till vård på de offentliga sjukvårdsanstalterna.

Samtidigt med att Sanitetssektionen afgaf detta betänkande vände sig Krigsministeriet till Inrikesministeriet med anhållan att detta skulle göra sitt inflytande gällande för att få prostitutionsväsendet ordnad, så att det ändtligen synes som om denna i sanitärt hänseende så viktiga fråga i Wien skulle blifva föremål för åtgärder i likhet med hvad som skett i större städer i de flesta andra länder,

sedan numera genom konkordatets upphäfvande ett af de viktigaste hindren blifvit undanröjdt.

Det kan numera anses såsom bevisadt, att, öfverallt der prostitutionen är lemnad åt sig sjelf och ej öfvervakas, den hemliga mer och mer griper omkring sig och de veneriska sjukdomarne i samma mån ökas samt att dessa sjukdomar minskas på de ställen der de prostituerade äro underkastade ett lämpligt prostitutionsreglemente, sundhetsbesigtningar tillräckligt ofta och noggrannt verkställas och sundhetspolisen öfvervakar prostitutionen genom att strängt förfölja den hemliga; hvarje slapphet eller efterlåtenhet från dess sida i detta hänseende åtföljes alltid af en tillökning i antalet infectioner. I allmänhet kan man säga, hvilket ock visas af den militära statistiken, att om sundhetsbesigtningar äro nödvändiga på prostituerade qvinnor detta i främsta rummet gäller garnisons- och sjöstäder.

Om offentliga prostitutionshus, s. k. bordeller.

Till åtgärder för prostitutionens öfvervakande och ordnande hörer äfven inrättandet af bordeller. Denna fråga har tid efter annan varit bragt å bane äfven inom vårt land men hvarje gång fallit för de invändningar, som mot densamma blifvit framställda ur den allmänna moralens synpunkt. För vår del kunna vi ej inse giltigheten af dessa invändningar. Af de stränga moralpredikanter, hvilka anse att man bör förfölja och utrota osedligheten hvar och när den anträffas och som mena att prostitutionens tolererande är detsamma som att legalisera osedligheten, är det naturligtvis fullt consequent att fördöma inrättandet af bordeller; men då man ser att prostitutionens historia i alla tider och alla länder tydligt ådagalägger att den är ett nödvändigt ondt, som ej genom några repressiva åtgärder kan utrotas och att tolererandet och öfvervakandet af densamma är den enda åtgärd, som kan vidtagas för att så mycket

som möjligt minska det onda, så må måste man äfven i inrättandet af bordeller se ett medel till vinnande af detta mål. Der bordeller finnas, hvilka så mycket som möjligt stå i förhållande till folkmängdens storlek och dess olika klasser, der kan polismyndigheten i betydlig grad inskränka antalet ensamt boende prostituerade och den hemliga prostitutionen. De på bordeller varande prostituerade äro underkastade en sträng tukt och vissa stränga ordningsreglor, vistas inom en inskränkt krets och visa sig sällan ute, då det deremot just är de ensamt boende, som genom sitt uppträdande på gator och offentliga platser väcka förgelse och skandal. Den frihet, hvilken de ensamt boende prostituerade ega, är en hufvudsaklig orsak att prostitutionen så raskt griper omkring sig; för deras lockelser falla många unga flickor ett offer, hvilka aldrig skulle trädt inom dörrarne af ett bordell. Genom bordellerna blir prostitutionen faktiskt prostituerad; bordellerna äro hvad de böra vara och aldrig få upphöra att vara, en verklig skiljemur mellan sedlighet och osedlighet, varningstaflor för den qvinliga ungdomen. Der prostitutionen ej faktiskt är prostituerad der antager den hemliga en allt större och större utsträckning och bemäktigar sig samhällets alla kretsar. Man kan i många större städer, t. ex. Wien, se huru den hemliga prostitutionen uppträder i en konstlad nimbus under alla former, gestalter och förklädnader och det synes nästan som voro den nära att vinna allmän borgarerätt, när knapt någon finner det anstötligt att på offentliga platser uppträda vid sidan af en hemligt prostituerad. Man må ej föreställa sig att bordellerna göra prostituerade; från, deras sida är den qvinliga ungdomen ej utsatt för förförelse, enär enligt alla både äldre och nyare bordellreglementen tillträde dit endast lemnas åt redan förförda och prostituerade kvinnor och detta först efter sundhetspolisens medgifvande och det dessutom är vid strängt ansvar och förlust af rättigheten förbjudet att hysa någon annan än der boende kvinnor.

Men det är äfven ur sanitär synpunkt, som vi tillstyrka inrättandet af bordeller, der personalen bättre kan öfvervakas och sundhetsbesigtningar oftare verkställas, så att inan med skäl kan säga att om också ingen absolut säkerhet gifves mot den veneriska smittan så lemna dock bordellerna en långt större garanti än de ensamt boende qvinnorna. De statistiska uppgifterna från alla större städer i utlandet visa ock att antalet smittade qvinnor på bordellerna är mindre än bland de ensamt boende. Paris ensamt gör härifrån ett undantag, i det antalet smittade på maisons de tolerance uppgifvas vara 2 procent, då det deremot hos filles isolées endast uppgår till $\frac{1}{2}$. Denna statistik är emedlertid otillförlitlig, enär den bland filles de maisons de tolerance upptager alla qvinnor i de sämsta nästen och de delar af staden, som 1859 annecterades, hvilka qvinnor i följd af dessa ställens aflägsna läge endast hvar fjortonde dag i täckta vagnar föras till Bureau des Moeurs i Prefecture de police för att undergå sundhetsbesigtning, och den åtgärd, som administrationen med anledning af detta förhållande vidtagit att låta besigtiga bordellflickorna en gång i veckan men de ensamt boende endast hvar fjortonde dag, har tydligen sin grund i de materiella svårigheterna vid de sednares anordnande och olägenheten att oftare på en enda punkt samla ett så stort antal prostituerade qvinnor. Enligt uppgifter af D:r LEFORT från Hôpital du Midi hade af smittade karlar 58,3 procent erhållit smittan af qvinnor, som ej voro underkastade sundhetsbesigtning, under det bordellerna endast lemnade en contingent af 18 procent.

Bordellernas nödvändighet visas äfven på ett i ögonen fallande sätt af förhållandena i åtskilliga länder, der de under vissa tider varit stängda. I Frankrike, Spanien, Portugal och Preussen hafva, så väl för längre tid tillbaka som ock under sednare tider, försök gjorts att tillsluta bordellerna, men hvarje gång hafva de derigenom framkallade olägenheterna gjort det nödvändigt att åter öppna

dem. Dessa olägenheter voro öfverallt desamma och såsom ett exempel vilja vi anföra Berlin, der från år 1846 bordellerna upphäfdes. (De infördes sedan 1851—1852, men enligt ett år 1854 utkommet påbud skulle de åter vara stängda före början af 1856.) Dessa olägenheter voro:

1. Antalet ensamt boende prostituerade ökades i betydlig grad.

Under det att 1845 (året innan bordellerna tillslötos) blott 600 prostituerade qvinnor voro i polisen inregistrerade hade detta antal redan år 1847 ökat till 1,250.

2. Den syphilitiska sjukdomen vann en större utbredning och malignitet så väl bland den civila som militära befolkningen.

År 1845 behandlades på Charitéen 1,225 med syphilitisk sjukdom behäftade, då deremot 1847 antalet var 1,814. Antalet underhållsdagar, som i medeltal för hvarje sjuk under förra året endast var 34 $1/2$, hade under det sednare stigit till 43 $1/2$, hvilket visar att åkommorna i allmänhet voro af gravare beskaffenhet. Ett likartadt förhållande visade sig på de militära sjukvårdsinrättningarne. Från början af 1844 till Juni 1845 vårdades der 551 personer med i medeltal 17 underhållsdagar, då under lika lång tid efter bordellernas upphörande (från början af 1846 till Juni 1847) voro intagna 678 med 23 underhållsdagar. Antalet genom syphilitisk sjukdom otjenstbara soldater tilltog under de följande åren (1848—1849) till den grad, att arméens öfverbefälhafvare såg sig föranlåten att, med anledning af den öfverhandtagande sjukdomen, göra framställning hos polischefen att bordellerna åter måtte öppnas under sträng uppsigt från sundhetspolisens sida.

3. Den allmänna sedligheten försämrades.

4. Den hemliga prostitutionen tilltog i ovanliga dimensioner.

5. Antalet oäkta barn ökades.

6. Allmänna ordningen och säkerheten stördes oftare.

Förhållandena i Mimenen efter bordellernas tillslutande år 1861 lemna äfven, såsom förut är nämndt, talande bevis för de veneriska sjukdomarnes tilltagande i utbredning och malignitet.

Antalet bordeller står i omvänt förhållande till den hemliga och gatuprostitutionen; åtminstone visar erfarenheten från alla större städer att i den mån bordellerna ökats, i samma mån har den hemliga prostitutionen och de ensamt boende prostituerade minskats. Der inga tolererade bordeller finnas der äro hemliga sådana i mängd och der lemna den hemliga prostitutionen den största contingenten och just denna är det, som utsätter den allmänna moralen och sundheten för de största farorna.

Inom vårt eget land hafva vi städer, der 4—5 och ännu flera prostituerade qvinnor bo i samma lokal, hvilken blifvit förhyrd af en värdinna, som vanligen af dem betingar sig en ganska hög afgift för dagen. Detta är i grund ej annat än tolererade prostitutionshus med den väsendtliga skillnad att de ej äro underkastade de i bordellreglementena stadgade ordningsreglor och straffbestämmelser, hvilka onekligen hafva ett välgörande inflytande. Såsom dessa hus äro inrättade kan man med skäl påstå att de göra mera skada än nytta, i främsta rummet ur den allmänna sedlighetens, men äfven ur den allmänna sundhetens synpunkt.

Många hygienister, som förut varit emot inrättandet af bordeller, hafva, sedan de under längre tid haft tillfälle att jemföra verkningarne af prostitutionen på de ställen, der sådana hus funnits, med dem der de saknats, i sina skrifter afgjordt uttalat sig för dem. Såsom exempel må endast nämnas prof. CARL RECLAM i Leipzig, PAPPENHEIM m. fl.

Vi skola tillåta oss anföra några yttranden af författare i detta ämne:

POTTON *) säger: "I stället för att vara concentrerade på en punkt såsom i bordellerna, der de prostituerade strängt öfvervakas, förlora de sig, der bordeller ej finnas, i massan af folket. Genom denna uppblandning förlora sederna mer och mer deras ursprungliga renhet och den närvarande generationen lemnar den kommande ett sorgligt arf". PARENT-DUCHATELET yttrar: "Det är myndigheternas pligt att öfvervaka de prostituerade, genom alla möjliga medel söka att minska de genom prostitutionen uppkommande olägenheter, icke låta den offentligen framträda utan bannlysa den till de aflägsnaste vrår, kort sagdt, genom bordellerna göra dess tillvaro så omärklig som möjligt. Bordellerna äro en nödvändighet för folkrika städer".

Bland de åtgärder till de veneriska sjukdomarnes hämmande, hvilka blifvit föreslagna af den komité, som af société impériale de médecine de Lyon för några år sedan nedsattes, var äfven att, så vidt möjligt är, minska antalet isolerade publika qvinnor genom att öka antalet bordeller, der uppsigten är lättare och de prostituerade böra kunna lefva under bättre hygieniska förhållanden, förutsatt att dessa hus ställas under den noggrannaste tillsyn.

Då vi sålunda förorda inrättandet af bordeller såsom ett medel att till en viss grad förekomma och minska de genom prostitutionen uppkommande olägenheter och de veneriska sjukdomarne, vilja vi uttryckligen framhålla att detta endast sker under den förutsättning att de från polisens sida strängt öfvervakas, sundhetsbesigtningarne ofta repeteras och att de äro underkastade ett lämpligt reglemente, så att ingen concurrens uppstår med hemliga bordeller. Det är också endast för större och folkrikare städer, som man kan säga att de äro outhärliga; i mindre städer torde prostitutionen sällan få den utbredning att den ej skulle kunna tillräckligt öfvervakas dem förutan.

*) De la prostitution et de ses consequences dans les grandes villes, en particulier dans la ville de Lyon, Paris 1842.

Om sundhetsbesigtningar på karlar.

Länge har den frågan diskuterats huruvida de veneriska sjukdomarne hos karlar hafva ett centrum för propagationen liksom prostitutionen hos qvinnorna samt om den allmänna sundheten skulle kunna vinna någon fördel af åtgärders vidtagande i denna riktning. Den förr herrskande åsigten att, då dessa sjukdomar utbreda sig genom könsumgänget, det vore tillräckligt att vidtaga åtgärder mot det ena könet för att äfven befria det andra från dem, var en lika falsk som till sina följder farlig grundsats. De stående arméerna, örlogs- och handelsmarinen utgöra med sin ständiga tillväxt sedan detta århundrades början en af de verksammaste propagationshärdar för de veneriska sjukdomarne och man kan säga att dessa sjukdomars historia står i sammanhang med alla sedan femtonde århundradet företagna större militära expeditioner. Genom Carl den åttondes Italienska fälttåg och det krig mellan Europas större nationer, som derpå följde, blef sjukdomen mer och mer utbredd. Europa har sedan blifvit ett infectionscentrum för de andra verldsdelarne; genom Europeiska länders mariner och hvalfiskfångare har den blifvit förd till Australien och många andra orter, der den förut var okänd. De Franska expeditionerna till Afrika, Krim, China och Mexico bevisa dock att i allmänhet till Frankrike införas flera fall af veneriska sjukdomar än som derifrån exporteras. Utbytet af veneriska sjukdomar mellan Englands marin och de länder, den besöker, visas med stor noggrannhet af officiella statistiska uppgifter; enligt dessa är det en stor skillnad beträffande dessa sjukdomar bland manskapet vid de olika stationerna i Kanalen, Medelhafvet, Nord-Amerika, Vestindien, Stilla hafvet, Afrikas Vestkust, Goda Hoppsudden, Ostindien, China, Japan och Australien. China och Japan intaga främsta rummet och kunna för nävarande anses såsom världens svåraste infectionshärdar, härrörande deraf att i

dessa länder prostitutionen icke allenast är fri utan äfven uppmuntras från statens sida, som deraf drager fördel, och det har gått så långt att England, som i sitt eget land först på sednare åren börjat vidtaga åtgärder mot de veneriska sjukdomarne, ansett sig böra i förening med andra Europeiska makter hos Japanesiska myndigheterna göra framställning om införande af en slags inspection öfver de prostituerade, hvilken sedan 1866 eger gällande kraft under tillsyn af en läkare i Engelska marinen. (Det är emellertid ej utifrån som England hufvudsakligen hemtar de veneriska sjukdomarne; det har inom sig en kraftig härd för dem, hvilket bäst bevisas deraf, att antalet sjuke inom arméen visar en större proportion än inom marinen under samma år.)

En af de vigtigaste prophylaktiska åtgärder mot dessa sjukdomars spridning bildar derföre stadgandet om repeterade sundhetsmönstringar, genom hvilka man förvissas om helsotillståndet hos alla de klasser af befolkningen, öfver hvilka myndigheterna ega att utsträcka sin administrativa uppsigt, såsom soldater, sjömän, fångar, försvarslöse, kringstrykande personer etc. Sundhetsmönstringarne inom arméen och flottan äro redan i principen tillämpade inom ett stort antal länder på continenten; i Belgien handhafvas de med synnerlig omsorg. Ett cirkulär föreskrifver att hvarje med venerisk sjukdom behäftad soldat, som intages till vård på garnisonssjukhusen, skall tillfrågas om den kvinnas namn och bostad, af hvilken han blifvit smittad, hvilka uppgifter genast meddelas myndigheterna för den angifna kvinnans uppsökande och förpassande till sjukhus. Samma föreskrift gäller inom den Franska arméen. Emellertid synas åsigterna vara mycket delade om de praktiska resultaterna af en sådan åtgärd; under det den i Belgien uppgifves medföra synnerligen god nytta och verkamt bidra till upptäckande af smittade kvinnor, visar erfarenheten från andra ställen ett mindre gynnsamt resultat, i det soldaterna dels ej vilja, dels ej kunna lemna

dylika uppgifter. Af 370 i Bordeaux inskrifna qvinnor, hvilka i medeltal af 7 år blifvit befunna smittade på 26,175 besigtningar, hade de upplysningar och anmälningar, som lemnats af soldaterna, ej varit till nytta mer än i 5 fall hvarje år. Visitationerna ske i Frankrike en gång i månaden samt dessutom vid hvarje uppbrott och för enskilda vid hvarje längre permissions början och slut. Af diskussionen vid Parisercongressen framgår emellertid tydligt att dessa föreskrifter ingalunda strängt tillämpas öfverallt, och DIDIOT, hvars officiella ställning sätter honom i tillfälle att noga känna förhållandena inom arméén, säger i sin "Etude statistique sur la syphilis dans la garnison de Marseille 1866" att detta särskildt i de mindre garnisonerna ej är fallet, der sundhetsbesigtningarne ej verkställas noggrannt,, utan endast såsom en tom formalitet. Mönstringarne med flottans manskap synas utföras med större omsorg. Hvarje matros eller varfsarbetare blir vid ankomsten till hamn underkastad en särskild undersökning och i händelse af smitta ofördrojligen skickad till sjukhus. Dessutom anställas reguliera sundhetsbesigtningar med korta mellantider; vid afsked och permission vidtagas samma försigtighetsmått. Ingen marinsoldat får sin marschruta, hvilken tjenar honom såsom pass, så framt han ej kan förete läkareintyg att han är fri från smittosam sjukdom och undersökningen verkställles inom 24 timmar före afresan. Då ett skepp kommer i hamn kvarhållas de smittade ombord och få ej komma i land utan för att transporteras till sjukhus, der de kvarstadna till dess de äro fullkomligt läkta.

Men dylika åtgärder äro redan vidtagna i de flesta länder och, såsom bekant, äfven hos oss. I Kongl. tjänstgöringsreglementet för arméén af den 12 April 1858 finnes stadgadt

Första Delen, 13 Kapitlet § 157. .Permittering af manskap utom garnisonsort. Mom. 4. "Hvarje karl, som sålunda utom garnisonsorten permitteras, måste vara frisk och icke

behäftad med venerisk eller annan smittosam sjukdom. Han skall, innan permitteringen eger rum, af läkaren besigtigas, hvarefter sundhetsbeviset af läkaren å passet påtecknas. Efter hemkomsten förrättas åter dylik visitation".

Andra Delen, 5 Kapitlet. Ordning och tjenstgöring vid i kasern förlagd trupp. § 86 mom. 6. "Sundhetsvisitation förrättas af läkaren så ofta det anses nödigt eller är anbefaldt — — —"

Andra Delen, 10 Kapitlet. Läger under fredtid, § 155 mom. 9. "Så ofta nödigt anses, men minst en gång hvar fjortonde dag, förrättas en allmän visitation med kompanierna, då läkarne skola på det nogaste efterse huru manskapet vårdar sina ben, isynnerhet om någon har benskada, samt om någon är behäftad med venerisk smitta".

Andra Delen, 12 Kapitlet. Marscher, tåg och sjötransporter, § 187 mom. 1. "Så snart truppen blifvit samlad och innan tåget äntrades, skall befälhafvaren låta, genom vederbörande läkare, visitera allt manskapet och undersöka om någon är behäftad med venerisk smitta eller med andra för marscher, exercis eller arbete menliga åkommor". *Mom. 2.* "Befinnes någon sålunda smittad får han ej åtfölja tåget, utan fogas anstalt att han på närmaste lasarett blir intagen".

Det obestämda i stadgandet om sundhetsvisitationer på i garnison förlagda trupper gör att de förrättas olika ofta vid olika garnisoner. I Stockholm verkställas de vid Kongl. Andra Lifgardet och Lifgardet till häst en gång hvarje vecka, vid Kongl. Svea Lifgardet, Artilleriet och Fortifikationen hvar fjortonde dag. Dessutom undersökes rekryt och permitterad, hvarjemte å afskedsbetygen alltid påtecknas om personen är fri från venerisk smitta. I Göteborg förrättas de en gång i månaden med Götha Artilleriregemente i dess helhet samt en gång i veckan med dem, som äro kommenderade till tjenstgöring i stallarne, och hvilka, enligt hvad erfarenheten gifver vid handen, oftare utsätta sig för möjligheten af smitta. Vid manskapets an-

tagande och afskedande undersökes äfven om de äro behäftade med venerisk sjukdom.

I allmänhet synas både inom arméén och flottan två slags undersökningar böra göras, det ena med bestämda mellantider, hvilka ej böra vara längre än en vecka, det andra vid rekryts antagande, då en trupp ankommer till eller lemnar en plats, vid hvarje garnisonsombyte, då manskapet in- och utskeppas, vid permission för längre tid och afsked. Det lider intet tvifvel att sådana besiktningar, tillräckligt ofta och noggrannt utförda, i hög grad bidra till de veneriska sjukdomarnes hämmande.

Det blifver dock en stor klass af sjöfolk öfrig, hvilken just är den, som mest sprider sjukdomen, nemligen besättningarne på handelsflottan. Särskilt är det Förenta Staterna och England, som till följe af sina vidsträckta handelsförbindelser med de mest smittade ställen och den härd de inom sig ega, bidra till utbreda sjukdomen. Sjömännen på de fartyg, hvilka anlända till våra hamnar efter att hafva besökt platser, der de prostituerade kvinnorna ej äro underkastade sundhetsbesigtningar, äro en hufvudsaklig källa till de veneriska, sjukdomarnes propagation, och man kan säga att alla andra mått och steg mot dessa sjukdomar blifva otillräckliga och vanmäktiga, så länge ej sjömännen på handelsflottan underkastas sundhetsbesigtningar och de bland dem, hvilka finnas smittade, afskiljas till dess de äro fullkomligt läkta. Tid efter annan hafva också förslager framställts till åtgärders vidtagande i denna riktning genom anställande af sundhetsbesigtningar på besättningen af ankommande fartyg, men dels hafva dessa förslager ej kommit till utförande, emedan de ansetts lägga alltför stora hinder i vägen för den fria kommunikationen och störa handelsintresset, dels hafva de, som ansetts kunna sättas i verket, varit af den beskaffenhet att de vid tillämpningen ej lemnat de önskade resultaten. Hos oss finnes i detta hänseende genom kungörelsen af den 29 Maj 1843 "angående åtgärder till förekommande af

veneriska smittans spridande i riket genom från utrikes ort ankommande skeppsbesättningar" stadgadt, "att det skall åliggera skeppare å till svensk hamn från utrikes ort ankommande fartyg att till hamnkaptenen eller den person, åt hvilken uppsigten öfver ordningen inom hamnen är anförtrodd, aflemna en deklARATION, deruti under edelig förpligtelse uppgifves, huruvida och hvilka bland de personer, som åtföljt fartyget från utländsk ort, skepparen veterligen, äro med venerisk smitta behäftade". På somliga ställen, t. ex. Göteborg, synes denna författning efterleivas, men deras antal, som på grund af denna undersökning sändas till kurhuset, är jemförelsevis ytterst ringa; på andra ställen, såsom t. ex. Stockholm, har den råkat i glömska och tillämpas ej sedan år 1863, sannolikt emedan man funnit att det afsedda ändamålet genom densamma ej uppnåddes. Men, såsom sagdt, de flesta förslager i denna riktning, såsom sundhetsmönstringars anställande på besättningarne antingen vid ett fartygs afgang från eller ankomst till ett ställe, lägga alltför stora fjettrar på den fria handeln och samfärdseln och skall från detta håll alltid möta motstånd, och just deruti ligger svårigheten att kunna lösa denna fråga i den allmänna sundhetens intresse utan att andra intressen sättas på spel. Kommer Pariser-läkaremötets framställning om tillsättande af en internationel komité för att föreslå åtgärder mot de veneriska sjukdomarne att föranleda något resultat, så skulle just denna punkt blifva en af de viktigaste för dess verksamhet. Bland de vid nämnde läkaremöte i detta hänseende väckta förslager vilja vi emellertid redogöra för den af JEANNEL i Bordeaux uppgjorda plan. Denna grundar sig derpå, att sundhetsbesigtningarne på besättningarne skola verkställas icke allenast med afseende på veneriska sjukdomar, utan för utrönande af deras helstillstånd i allmänhet; genom en sådan åtgärd skulle enligt hans åsigt motståndet mot sådana besigtningar upphöra från rederiernas sida, hvilka skulle finna det ligga i deras intresse att få friskt och arbets-

dugligt folk, hvarigenom de skulle slippa att, såsom nu ofta är fallet, på främmande orter betala de sjukes läkarevård och bekosta deras hemresa till fäderneslandet. Hans förslag lyder:

1. Kaptenen på hvarje segelfärdigt fartyg är skyldig vara försedd med sundhetsbetyg, hvilket upptager namnen på alla de personer, som utgöra besättningen, och är påtecknad af consuln för den nation, till hvilken fartyget hör.

2. Detta betyg utfärdas af den läkare, som är anställd vid nationens consulat.

3. De, som befinnas sjuke, qvarhållas i land och de, som äro behäftade med smittosamma sjukdomar, intagas på ett särskildt sjukhus till dess de tillfrisknat.

4. De veneriskt sjuke, hvilka icke vilja eller kunna betala kostnaderna för behandlingen, vårdas på deras resp. lands bekostnad.

5. Betalande sjuke intagas i särskilda rum.

6. Fartyg, som anländer till en ort, tillätes ej fri kommunikation förr än besättningen undergått sundhetsbesigtning, hvilken verkställes af läkaren vid den nations consulat, hvilken fartyget tillhör.

7. De med smittosamma sjukdomar behäftade åtskiljas å sjukhus till dess de tillfrisknat.

8. Hvarje stat skall besörja uppbyggandet, enligt en öfverenskommen plan, af de sjukhus, som internationella komitéén anser nödvändiga.

9. Hvarje stat skall betala kostnaderna för vården af dess undersåter.

10. Reglemente för dessa sjukhus utfärdas af internationela komitéén.

11. Administrationen anförtros åt en komité, sammansatt af consulerna för de tre nationer, som haft det största antalet sjuke, under ordförandeskap af en högre funktionär inom landets marin.

12. I Frankrike skola sjukhusen stå under uppsigt af inspektören öfver sundhetsväsendet i allt hvad som angår sjukvården.

Emellertid anser JEANNEL att man kan antaga att om undersökningen före ett fartygs afgang blifver allmänt vidtagen hos alla civiliserade folk, undersökningen vid dess ankomst till ett ställe, hvars utförande skulle vara för- enadt med betydliga svårigheter, skulle blifva mindre nöd- vändig ur sanitär synpunkt och möjligen kunna helt och hållet bortfalla.

Om vården af veneriskt sjuke,

I fråga om åtgärder mot de veneriska sjukdomarnes spridande utgör vården af de sjuke en högst väsentlig punkt och som desto mera bör uppmärksammas som den länge försumrats, dels på grund af de oriktiga föreställ- ningar man hyst om dessa sjukdomar, dels ock i följd af de kostnader, som erfordrats för dessa åtgärders vidtagande.

Då den syphilitiska sjukdomen i slutet af femtonde seklet för första gången visade sig i Europa utbredde den icke mindre förskräckelse än choleran vid dess för- sta uppträdande åren 1831 och 1832. Den 6 Maj 1497 utkom ett påbud af Pariserparlamentet att alla främmande med syphilis behäftade personer skulle vid lifsstraff lemna staden och de öfriga kvarblifva i sina bostäder eller, i brist på dylika, begifva sig till S:t Germain des Prés, der lokaler voro iordningställda till, deras emottagande. Skaror af sjuke utdrefvos ur staden med uttryckligt för- bud att återvända innan de voro fullkomligt botade. Dy- lika mått och steg vidtogos i de flesta andra större stä- der, men då de visade sig overksamma blef man slutligen tvungen att upprätta särskilda sjukbus, dit dock endast högst få kunde erhålla tillträde, hvilka till och med ut- sattes för misshandling. Detta förfarande berodde på den

uppfattning man hade om sjukdomen, som man räknade till epidemierna och mot hvilken man sökte skydda sig genom åtgärder, som nu för tiden ej skulle anses lämpliga. Småningom lärde man sig emedlertid inse att sjukdomen var en venerisk sjukdom d. v. s. att den meddelade sig genom könsumgänget och från denna tid erhöles de sjuke endast med största sparsamhet någon hjälp och man behandlade dem som om de ej blott ledof en sjukdom utan derjemte begått ett brott, och länge dröjde det innan man ville anse dem förtjenta af mensklig omvårdnad. Dessa tider äro lyckligtvis längesedan försvunna och småningom har ett förbättradt förhållande i detta afseende inträdt; utan dessa beklagliga fördomar skulle säkert aldrig den sypilitiska sjukdomen anställt sådana härjningar, som den gjort sedan dess uppträdande i Europa. Men inånga fördomar kvarstå ännu, äfven i vårt land, om man också måste erkänna att vi i fråga om de sjukas vård äro långt mera lyckligt lottade än de flesta andra länder. England är det land som långsammast kan frigöra sig från dem och liksom i allmänhet inga eller åtmiustone få och alldeles otillräckliga åtgärder der blifvit vidtagna mot de veneriska sjukdomarne så gäller detta äfven vården af de sjuke. Då internationella läkarecongressen i Paris på sitt program upptagit frågan om möjligheten att för de olika staternas regeringar framlägga förslag till de veneriska sjukdomarnes hämmande beslöt Harveiska läkaresamfundet i London, der allmänna uppmärksamheten under de senare åren fästats på de stora härjningar dessa sjukdomar anställt så väl bland den civila befolkningen, som ock inom arméen och flottan, att nedsätta en komité för att undersöka deras utbredning, öfverlägga om de bästa medlen att förekomma dem och i detta ämne afgifva rapport till internationella congressen i Paris. Denna komité, som bestod af de sällskapets medlemmar, hvilka mera speciellt intresserade sig för denna fråga och bland sig invalde åtskilliga andra, hvilka gjort detta ämne till föremål för särskilda

studier, tillsamman ett antal af 30 personer, beslöt vid sitt första sammanträde att aflåta circularer till de förnämsta sjukhusen i Storbrittanien och Irland i ändamål att få bestämda uppgifter på huru många fall af veneriska sjukdomar dagligen behandlades i hvarje sjukhus, deras proportion till andra fall samt öfver antalet sängar för dylika patienter. Dessa rapporter visa att det onda der har en stor utsträckning och att det ej gifves någon sjukdom, som utöfvar ett så skadligt inflytande på befolkningens helse. På S:t Bartholomews hospital behandlas i medeltal dagligen på polykliniken 174 fall af veneriska sjukdomar eller ungefär hälften af alla yttre åkommor; på Guys hospital äro 43 procent af alla åkommor på polykliniken veneriska, och COOPER FORSTER, en af chirurgerna, säger att af 295 fall under en månad voro 174 veneriska och 121 andra sjukdomar. På Lock hospital, det egentliga sjukhuset för dessa sjukdomar, emottagas dagligen på polykliniken 179 karlar och 39 qvinnor, behäftade med veneriska affektioner, men der finnas endast 15 platser för karlar och 30 för Londons prostituerade qvinnor. En stor del af sängarne i detta sjukhus, hvilkas antal uppgår till 80, är reserveradt för sjuka, hvilka ditsändas af myndigheterna enligt Contagious Diseases Act 1866. Följden blir att man till följe af bristande utrymme dagligen får visa tillbaka qvinnor, som söka inträde, många gånger behäftade med stora ulcerationer å genitalia. I många af Londons sjukhus emottagas alls inga personer med venerisk sjukdom till behandling. I fattighusen vårdas endast ett högst ringa antal smittade prostituerade qvinnor, hvilka oftast skickas till Lock hospital och de andra sjukhusen, derifrån de vanligen i brist på plats afvisas. Komitéens undersökningar visa att i London, med en befolkning af mer än tre millioner menniskor, på sjukhusen ej finnas flera än omkring 150 platser för qvinnor med venerisk sjukdom och ej mer än 100 för karlar. En följd af detta förhållande är att en stor mängd fall alls icke

komma under behandling utan smittan utbreddes mer och mer samt att ett stort antal taga sin tillflykt till quacksalvare, till stor skada för sin helsa och sin kassa. Den syphilitiska sjukdomens verkningar på barnens helso tillstånd visas genom den af Dr WILLIAMS, läkare vid ett större barnsjukhus i London, till komitéén afgifna rapport, af hvilken framgår att år 1866 af 1,007 fall funnos 198 barn med syphilis, således hvar femte barn. I de sjukhus, som äro bestämda för emottagande af hudsjukdomar, äro från 1/8 till 4/5 af alla fall rubricerade såsom sekundära syphilitiska eruptioner. Öfverallt inom Storbritanniens städer visar sig samma förhållande, i det antingen alls inga sjukhus finnas för patienter med venerisk sjukdom eller ock med ett högst otillräckligt antal platser. Att under sådana omständigheter och då inga prophylaktiska åtgärder blifvit vidtagna sjukdomen skall härja svårt bland folket torde ej rimligtvis väcka förvåning. Komitéén slutar sin intressanta rapport med uttryckande af den förhoppning att allmänheten ändtligen skall hafva kommit till insigt af de veneriska sjukdomarnes skadliga inverkan på befolkningens helsa och att åtgärder måtte vidtagas till deras förekommande och botande. Den anser att minst 1,500 sängar för dylika patienter äro nödvändiga i London för att uppnå samma proportion som i andra större städer och ändock torde det vara otillräckligt. Derjemte föreslår den att Contagious Diseases Act af den 11 Juni 1866, hvilken blifvit promulgerad uteslutande för arméén och flottan och visat goda resulater, äfven måtte tillämpas i den civila befolkningens intresse. (Hufvudinnehållet i denna Act, som endast eger gällande kraft på en del platser, hvilka äro stationer för militären och marinen, nemligen Portsmouth, Plymouth, Woolwich, Chatam, Sheerness, Aldershott, Windsor, Colchester, the Curragh, Shorncliffe, Cork och Queenstown, är att polismyndigheten på dessa ställen har rättighet att öfverlemna hvarje qvinna, som notoriskt hemfallit åt den offentliga

prostitutionen, till ett dispensarium för undersökning och, i händelse hon befinnes sjuk, tvinga henne att inträda på ett sjukhus och der kvarblifva till dess hon blifvit fullständigt läkt.)

I Frankrike äro sjukvårdsanstalterna för veneriskt sjuke i allmänhet lika otillräckliga, som i England; blott i Paris och några andra större städer gestalta sig förhållandena mera gynnsamt. På höpital Lourcine och S:t Lazare (der de prostituerade vårdas) beräknas platser för 450 qvinnor, på Midi 336 för karlar*). I Lyon finnas på 2 sjukhus 316 sängar. I flertalet af de mindre städerna äro de prostituerade kvinnorna visserligen underkastade reguliera sundhetsbesigtningar, men dessa tjena till intet så länge der ej finnas sjukhus till emottagande af de sjuke. Då en qvinna befinnes smittad nöjer man sig med att jaga henne bort från staden; sällan lyckas det att få inträde om hon kommer till någon stad, som har sjukhus för dylika patienter; på detta sätt sprides smittan från det ena stället till det andra. Samma svårighet är det för karlar att få inträde på sjukhusen, ty dessa anstalter grunda sig antingen på enskilda donationer eller underhållas de af kommunen och man måste vara bofast der för att få inträde. I Paris erfordras för intagning på dessa sjukhus att hafva varit bosatt der minst 6 månader!

I Österrike äro förhållandena enahanda. Antalet sjukhus, i hvilka patienter med venerisk sjukdom intagas, äfvensom antalet sängar för sådana sjuke står i starkt missförhållande till antalet af dem, som söka inträde*, och detta missförhållande skulle ännu tydligare framträda om ej en stor del sjuke hyste en sådan förskräckelse för att taga sin tillflykt till dessa sjukhus.

Inom vårt eget land synes utrymmet vara bättre. Genomgår man den berättelse, hvilken blifvit afgifven af

*) Vid besök 1868 på detta sednare sjukhus var dock en afdelning tagen i anspråk för invärtes sjukdomar i allmänhet.

generaldirektör BERLIN och medicinalrådet HALLIN öfver de af dem på Kongl. Sundhets-Collegii förordnande under åren 1867—1869 verkställda inspektioner å rikets läns-lazaretter och kurhus, så visar sig att vid de flesta finnes antecknad att utrymmet och sängplatsarne motsvara behofvet och antalet inträdessökande. Endast för ett och annat är detta ej förhållandet och särskildt för Stockholms stads och läns kurhus, der under den kallare årstiden antalet tillgängliga sjukplatser befunnits vara alltför otillräckligt för mängden af inträdessökande, hvarföre redan under åren 1852—1855 samt från och med 1863 och fortfarande under nämnde tid på året ett provisoriskt kurhus, beläget i huset N:o 74 Hornsgatan, varit för sjukets intagning öppnad.

Om sålunda antalet platser för vården af veneriskt sjuke öfverhufvudtaget måste anses tillräckligt, så torde deremot med skäl invändningar kunna göras mot det sätt, på hvilket dessa sjukhus i allmänhet äro inrättade, men äfven i detta hänseende synes det mer och mer gestalta sig till ett bättre. Under de sednare åren hafva icke få nya lazaretter och kurhus uppförts eller de äldre blifvit utvidgade och på ett ändamålsenligare sätt ordnade eller också hafva medel anvisats till dylika åtgärders vidtagande, så att vi i detta hänseende synbarligen befinna oss i framåtskridande i den rätta riktningen, och de anordningar man i vårt land vidtagit i afsigt att hämma dessa sjukdomar och de uppoffringar, som därför göras genom erläggande af den s. k. kurhusafgiften öfver hela riket, låta oss hoppas att resultaten skola blifva allt bättre och bättre.

En omständighet torde böra framhållas, hvilken måste i hög grad inverka menligt. En del sjukhus emottaga inga med venerisk sjukdom behäftade personer utan dessa hänvisas till kurhusen, der qvinnorna vårdas tillsammans, prostituerade och icke-prostituerade i samma rum. Hvarje kvinna, som kommer på kurhuset, åtminstone i de större städerna, råkar därför i fara att anses för en prostituerad,

och får hon blott en gång den öfvertygelse, att hon anses såsom sådan, så dröjer det vanligen icke länge innan hon verkligen blir det. Umgänget med de prostituerade utöfvar det förderligaste inflytande, och mången qvinna, som för ett enda felsteg varit nog olycklig att få taga sin tillflykt till kurhuset, lemnar detsamma kroppsligt förbättrad men moraliskt förderfvad. I dubbelt hänseende måste man beklaga ett sådant förhållande: i sanitärt, emedan smittade qvinnor, som ännu ej förlorat all skam, men hvilkas ekonomiska omständigheter och öfriga förhållanden ej tillåta dem att vårdas utom sjukhuset, afhålla sig från att söka vård, till skada för sig sjelfva och omgifningen; i moraliskt, emedan sjukhuset, en humanitetsanstalt, sålunda kan blifva en skola för lasten *);

Med afseende på de veneriskt sjukes vård och skötsel är det derföre af vigt att de lemnas fritt tillträde till sjukhusen, hvilket deras hemvist än må vara, kostnadsfritt intagas utan onödiga omvägar och formaliteter och qvarstadna tillräckligt länge för att läkningen, isynnerhet hvad angår syphilitiska patienter, blir så fullständig som möjligt; att prostituerade qvinnor vårdas på särskild inrättning eller åtminstone på en från de öfriga fullkomligt skiljd afdelning af kurhusen, hvarjemte det vore önskligt att någon allmän arbetsinrättning — likväl ingalunda i egenskap af straffanstalt — finnes, hvarest vid utskrifningen från kurhuset sådana qvinnor kunna, åtminstone temporärt, intagas, hvilka elände och fattigdom tvinga att lefva såsom prostituerade.

Man måste sålunda på allt sätt underlätta möjligheten för de sjuke att skaffa sig nödig vård och undanrödja de hinder, som ställa sig deremot. Sådana förekomma många

*) I Stockholm vårdas de prostituerade och icke-prostituerade qvinnorna på fullkomligt skiljda afdelningar af kurhuset, de förra till och med under läs och bom. I Göteborg har deremot det anmärkta förhållandet» fortfarit ända till sista tiden.

och vi skola fästa uppmärksamheten på ett dylikt. I stadgarne för de flesta, om ej alla, arbetarnes sjuk-kassor och föreningar för ömsesidigt understöd föreskrifves, att fri läkarevård och medikamenter lemnas samt ett visst belopp i penningar såsom sjukhjälp för hvarje dag förenin-gens medlemmar är o sjuka, och detta understöd utdelas för alla andra sjukdomar, men för veneriska undandrages det. Det är derföre ej sällsynt att arbetare, som ådragit sig en sådan sjukdom, ej bry sig om att vårda sig, så framt detta ej kan ske utan att de behöfva upphöra med sitt arbete, och vi hafva sett personer med ganska grava syphilitiska symptom, hvilka ej kunnat förmås att underkasta sig någon behandling derföre att de ej skulle erhållit sina sjukpenningar, och först då gjort det, när ett symptom af sådan beskaffenhet visat sig, som gjort det omöjligt för dem att fortsätta sitt arbete. Exempel saknas ej att i följd deraf smittan spridt sig till deras familje-medlemmar. Detta förhållande är att beklaga, ty om man också icke kan neka att det är medlemmarnes i hvarje sjukförening rättighet att i sina stadgar sjelfva bestämma de fall, der sjukhjälp skall lemnas, och att undandraga denna hjälp, der sjukdomen är sjelfförvållad, så är det dock säkert att ett sådant stadgande mången gång lägger hinder i vägen för arbetaren att skaffa sig' nödig vård. Den ogifte kan gå in på kurhuset, men den, hvars fam-ijlj skall underhållas under tiden, kan det ej, och man må ej så mycket undra öfver om han fortsätter sitt arbete, hvilket han, oaktadt sjukdomen, mången gång kan göra under lång tid. Det synes för öfrigt inconseqvent att stadga att sjukhjelpen -undandrages för veneriska sjukdomar såsom sjelfförvållade, men ej för andra, hvilka torde vara det i lika hög grad som de, t. ex. Delirium tremens.

Yid frågan om vården af de med veneriska sjukdomar behäftade torde äfven några ord vara på sin plats om dessa sjukdomars ambulatoriska behandling. I utlan-

det, särskildt der ett högst otillräckligt antal platser finnas för dessa sjuke, såsom i England, blir det en nödvändig följd att de måste behandlas på polyklinikerna; men äfven der vårdanstalterna äro i någon mån bättre och utrymmet större, såsom de större städerna i Frankrike, äro de s. k. consultations gratuites mycket i bruk och på somliga ställen, såsom i Lyon, finnes, utom polyklinikerna på sjukhusen med fri utdelning af medikamenter, ett särskilt dispensarium för veneriskt sjuke. Detta sätt att vårda dylika patienter är emedlertid, i fråga om åtgärder mot smittans spridande, det mest förvända man gerna kan tänka sig och stridande mot den allmänna sundhetsvårdens grundsatser, ty om också behandlingen i hemmet skulle kunna, såsom nutidens sträfvanden synas vara, i framtiden ersätta sjukhusvården, så är detta säkerligen ej fallet i fråga om de veneriska sjukdomarne. Man måste derföre i principen förkasta den ambulatoriska behandlingen såsom ej tillfyllstgörande med afseende på dessa sjukdomars hämmande; patienterna böra i alla de fall, der sådant låter sig göra, seqvestreras å sjukhus, der deras åkommor kunna botas på samma gång de hindras att sprida sjukdomen.

Om öfriga prophylaktiska åtgärder.

Den åsigt inom syphilidologien, som inskränkte möjligheten af smitta till den primära chancren, men förnekade denna förmåga hos de secundära symptomerna, utgjorde naturligtvis ett stort hinder för viktiga prophylaktiska åtgärder, i det den förbisåg källan till sjukdomen i ett stort antal fall. Numera tviflar ingen på att ett syphilitiskt dibarn kan framkalla sjukdomen hos amman och tvärtom, och de mucösa paplerna kunna anses såsom härden för den syphilitiska infectionen. Då således syphilis ej öfverföres endast genom könsumgänget, oaktadt detta är det vanligaste sättet, så måste man i fråga om praeventiva åt-

gärder rikta sin uppmärksamhet äfven åt andra sätt, på hvilka den kan bibringas, från dibarnet till amman och tvärtom, genom vaccinationen, genom vissa handverk, der arbetarne företrädesvis äro utsatta för smitta, såsom glasfabrikationen etc. Men dessa frågor kunna här endast antydas och måste förbigås, såsom ej direkt tillhörande det föreliggande ämnet, så mycket mera som deras besvarande skulle taga i anspråk särskilda afhandlingar. /

Om prostitutionsväsendets ordnande.

I fråga om prostitutionsväsendets ordnande vilja vi lemna en kort öfversigt öfver förhållandena i England.

Det första steg i lagstiftningsväg, som der gjorts i detta hänseende, var genom Contagious Diseases Prevention Act 1864, hufvudsakligen framkallad af helsotillståndet hos* manskapet inom arméen och flottan. Men obenägenheten att genom ingripande reformer alltför mycket stöta allmänna opinionen gjorde att man i afseende på prostitutionen tillgrip samma utväg, som följts i hela den Engelska sundhetslagstiftningen, att ej gå till väga på ett brådstörtadt sätt utan endast småningom göra förändringar och i den mån folket hinner att vänja sig vid dem införa de förbättringar, hvilka erfarenheten visat vara behöfliga.

Denna parlamentsakt befanns snart nog otillräcklig för vinnande af det afsedda ändamålet och detta hufvudsakligen af tvenne skäl, nemligen att den ej innehöll några bestämmelser om periodiska undersökningar af prostituerade qvinnor eller om uppförande af sjukhus der de sjuke kunde vårdas. Följden häraf blef nedsättandet af en komité och såsom resultat af dess öfverläggningar framgick Contagious Diseases Act 1866. Huvudbestämmelserna i denna äro:

1. Verkningskretsen för denna parlamentsakt omfattar 12 stationer för militären och flottan (se sid. XX) och ett område af 5 Engelska mil deromkring.

2. Amiralitetet och Krigsministeriet bemyndigas draga försorg om tillsättande af besigtningssläkare för undersökning af de qvinnor, hvilka inställas, och om inrättande af sjukhus för vård af dem, som befinnas smittade.

3. Polismyndigheten ålägges att till sundhetsbesigtning inställa de qvinnor, som offentligen bedrifva skörlefnad på de nämnda 12 platserna och hvilka hafva sitt hemvist der eller inom en omkrets af 5 mil, så framt dessa -qvinnor frivilligt underkasta sig det, och i annat fall inkalla dem till domstol, som bemyndigas att ålägga dem periodiska sundhetsbesigtningar.

4. Om en qvinna vid denna undersökning befinnes smittad bör hon af besigtningssläkaren remitteras till sjukhus, der hon lagligen kan kvarhållas antingen till dess hon blifvit återstæld eller för en tid af 6 månader.

5. Vid utskrifningen af en sådan qvinna från sjukhuset skall sjukhusläkaren afgifva intyg huruvida hon är fri från smittosam sjukdom eller icke, och skall qvinnan erhålla afskrift af detta intyg.

6. Om hon utskrifves obotad och sedan befinnes fortsätta sitt yrke såsom prostituerad är hon underkastad vissa , straffbestämmelser.

7. Till ansvar gör sig äfven förfallen den husegare, som upplåter sitt hus till bedrifvande af otukt åt en qvinna, om hvilken han vet att hon är offentligt prostituerad och smittad.

För bedömande af resultaten af denna parlamentsakt, hvars tillämpning på åtskilliga ställen var förenad med ej ringa svårigheter, hufvudsakligen till följe af bristande utrymme på sjukhusen för de smittade, vilja vi taga i betraktande de veneriska sjukdomarnes utbredning och karakter

1) hos manskapet inom arméén och flottan på de nämnde stationerna,

2) hos de prostituerade qvinnorna på dessa ställen, samt

3) de förändringar i afseende på prostitutionens utbredning och de prostituerades fysiska och moraliska tillstånd, hvilka kunna anses såsom en indirekt följd af ifrågakvarande parlamentsakt.

1. I Windsor, hvilken plats var en af de mest berömda för veneriska sjukdomar, förändrade sig detta tillstånd inom ett år efter tillämpningen af akten så att, enligt rapport af militärläkaren M:r WYATT, förhållandet, kunde sägas vara alldeles motsatt. , I Sheerness, der den tidigt bragtes till verkställighet nemligen i Oktober 1866, voro dessa sjukdomar redan 1868 mycket sällsynta med undantag för de militärer, som medförde dem till platsen. Det alltjemt förbättrade tillståndet bland arméens och marinens folk i Plymouth visas af efterföljande tablå öfver antalet på sjukhus för primära åkommor vårdade under 1864—1867, beräknadt halfårsvis på 1,000 man effektiv styrka:

Första halfåret af 1864 (innan någon parlamentsakt fanns)	129,7	på	1,000
Andra » » » (Contagious Dis. Prevent. Act 1864)	120,1	»	»
Första » » 1865 » » » » »	104,8	»	»
Andra » » » » » » » » »	101,7	»	»
Första » » 1866 » » » » »	62,3	»	»
Andra » » » (Contag. Diseases Act 1866)	60,4	»	»
Första » » 1867 » » » » »	49,3	»	»

Af denna sammanställning synes att en betydlig minskning i antalet sjukdomsfall visade sig redan under första hälften af 1866 innan parlamentsakten af den 11 Juni samma år börjat tillämpas, hvilket tyckes antyda att minskningen i sjukdomsfall, hvilken äfven sedan fortfarit, till en del åtminstone måste hafva sin grund i andra orsaker. Man har derjemte observerat att de veneriska sjukdomarne i allmänhet under sednare åren uppträdt under en mildare form och att syphilis förekommit i ringare antal fall.

2. I afseende på dessa sjukdomar hos de prostituerade kvinnorna visar erfarenheten samma resultat, i det antalet smittade minskats och sjukdomsformerna företett en lindrigare beskaffenhet, och särskildt har detta varit förhållandet på de ställen, der man sört för tillräckligt antal platser för vården af dem, som befunnits smittade och periodiska sundhetsbesigtningar således kunnat anställas.

Följande sammanställning utvisar huru antalet undersökta kvinnor vid alla de 12 stationer, för hvilka parlamentsakten 1866 eger gällande kraft, under året April 1868—1869 ökats betydligt utan motsvarande tillökning i antalet smittade:

		Undersökte.	Smittade.	Procent.
April—Juni	1868.....	2,542	1,424	56
Juli—September	».....	3,532	1,521	43
Oktober—December	».....	5,073	1,625	32
Januari—Mars	1869.....	6,974	1,254	18

3. Efter tillämpningen af Contagious Diseases Act 1866 har öfverallt gjorts den observation att gatuprostitutionen åstadkommit mindre förargelse och skandal samt att de prostituerade iakttagit ett anständigare uppförande och mera beflitat sig om renlighet, hvilken förändring tillskrifves de periodiska sundhetsbesigtningarne och den vård de smittade erhållit på sjukhusen. På många ställen har en icke obetydlig minskning visat sig i antalet prostituerade, och om också detta i viss mån endast beror derpå att de flyttat till ett annat ställe, så synes dock grundad anledning vara förhanden att antaga att en del verkligen upphört med sitt yrke och återgått till en ärbar och anständig vandel.

Oaktadt den tid, under hvilken Contagious Diseases Act 1866 varit i verksamhet, är för kort för att tillåta att fälla ett bestämt omdöme om resultaten, så torde man dock i allmänhet få anse dem vara tillfredsställande och uppmuntrande, och de svårigheter, hvilka man befarat genom ett för de Engelska förhållandena så ovanligt in-

grepp i den personliga friheten, synas på intet sätt hafva bekräftat sig. Detta tillskrifves i främsta rummet polismyndighetens takt, goda omdöme och grannlagenhet vid utförandet af sin befattning, hvilket haft till följd att under ett år 17,128 qvinnor frivilligt underkastat sig sundhetsbesigtning, under det att på samma tid endast 33 behöft inkallas till domstol för att åläggas sådan.

De vunna resultaten framkallade snart nog en önskan att denna parlamentsakt måtte tillämpas äfven i den civila befolkningens intresse, såsom vi redan sett ur Harveiska läkaresällskapets rapport till internationella läkaremötet i Paris. En särskild förening bildade sig för att verka för detta mål under namn af "Association for promoting the Extension of the Contagious Diseases Act of 1866 to the Civil Population of the United Kingdom". A andra sidan agiterades i motsatt riktning af dem, som, lemnande åsido den sanitära delen af saken, endast betraktade den ur moralisk och social synpunkt. En deputation af 200 personer hade företräde hos Ministern för att anhålla om upphäfvande af Contagious Diseases Act 1866. I följd häraf har prostitutionsfrågan varit föremål för förnyad behandling i parlamentet, i det Ofverhuset under sessionen 1867—1868 och Underhuset 1869 nedsatt särskilda komitéer för att taga den under öfvervägande. Detta sednare år antogs en ny parlamentsakt, innehållande en del tillägg till och förbättringar af akten 1866 för att göra denna mera verksam och tillfredsställande. Dessa förändringar äro hufvudsakligen följande:

1. Distrikterna, inom hvilka akten af 1866 haft gällande kraft och som befunnits för små, hafva utvidgats.
2. Några angränsande städer hafva tillagts till besigtningssområdet.
3. Föreskriften att lemna betyg åt de qvinnor, hvilka utskrifvas såsom botade från sjukhusen, har upphört att vara gällande.

4. Besigtningssläkaren har fått sig tillagd rättighet att befria kvinnor från periodiska sundhetsbesigtningar för att lätta för dem återgången till en ärbar vandel. (Förut tillkom det endast domstolen.)

Frågan om tillämpningen af Contagious Diseases Act 1866 på hela den civila befolkningen förevar sista gången i Parlamentet den 17 Juli 1871 och uppsköts till nästa session. I vad beträffar sundhetsmönstringar med soldaterna har högste befälhafvaren påbjudit sådana vid hvarje garnisonsombyte, enär det visat sig att vid ankomsten till en stad af en ny trupp antalet infectioner oftast ökas, beroende derpå att soldaterna ej anmäla sin sjukdom utan förhemliga' den, men några sundhetsvisitationer på bestämda tider finnas ej föreskrifna, oaktadt de på ett och annat ställe förrättas.

Vi se sålunda huru allmänna tänkesättet i England i fråga om prostitutionsväsendet och åtgärder mot de veneriska sjukdomarnes spridande på sednare tider börjat undergå förändringar och huru förbättringar; der inträdt, om man också måste medgifva att mycket återstår att göra. Emedlertid kan ej nekas att den beträdda vägen är den rätta, då denna angelägenhet till sina principer bestämmes genom parlamentsakter och ej ensamt genom särskilda polisförfattningar.

De veneriska sjukdomarnes prophylax är, såsom förut nämnt, ett af de mest svårlösta problemerna i fråga om allmän helsovård. Grundtanken i de flesta Europeiska staters lagstiftning är absolut förbud mot prostitutionen, men dennas historia i alla tider och länder visar på det ojäfaktigaste att absolut förbud och absolut frihet till slut åstadkomma samma resultat och att detta förbud lika litet som andra repressiva åtgärder förmår uträtta något till dess undertryckande eller minskande, utan att tvärtom de faror, för hvilka prostitutionen utsätter den allmänna sundheten och moralen, äro desto större ju strängare straffbestämmelserna äro. Det återstår då ej annat än att tolerera

och reglera den samt öfverlemna åt polismyndigheten att öfvervaka den och så mycket som möjligt hålla den inom de trängsta gränser, som äro förenliga med sedlighet, allmän sundhet och säkerhet. Detta är också hvad som i de flesta länder existerar, i det prostitutionen tolereras oakadt lagens förbud.

Så väl vid läkaremötet i Paris som ock af inånga hygienister, hvilka behandlat detta ämne, har framhållits nödvändigheten att lagstiftningen förändras och det absoluta förbudet upphäfves för att man skall kunna ordna och öfvervaka prostitutionen. Man invänder: "lagen kan ej auctorisera osedligheten", "man skall ej sluta något fördrag med lasten". Ja, staten, som måste uppställa det sedligas idé såsom sin högsta grundsats, kan ej sanctionera prostitutionen såsom varande något osedligt; men då det aldrig lyckats in praxi att bibehålla denna, ur theoretisk synpunkt riktiga, ståndpunkt utan att samhällets viktigaste intressen satts på spel, blir intet annat val öfrigt än att ordna prostitutionen och afpassa den efter befolkningens behof och de bestående sociala förhållandena. Prostitutionens tolererande existerar dessutom de facto i alla länder, som i detta hänseende hafva det bäst ordnad, och de, i hvilka den alls icke eller endast ofullständigt öfvervakas, såsom Österrike och England, äro just de, som i sanitärt hänseende hafva det sämst ställdt. Den bästa utväg man under dessa förhållanden kan tillgripa synes oss vara den, som, redan för längesedan föreslagen af PARENT-DUCHATELET, på sednaste tiden blifvit beträdd i Sachsen. Sachsiska Landtdagen beslöt nemligen att från den 1 Oktober 1868 upphäfva de artiklar i strafflagen, enligt hvilka prostitutionen var underkastad vissa straffbestämmelser; dess öfvervakande tillhör numera polismyndigheten i hvarje stad. I Leipzig hafva polisförfattningarne angående prostitutionsväsendet på de sednaste 30 åren undergått flera förändringar, till en del beroende på ändringar i strafflagen. Dess bestämmelser i detta hänseende voro:

Art. 354. Gewerbsmässige Unzucht. "Weibliche Personen, welche die Unzucht als Gewerbe betreiben, sind mit Gefängniss von drei Wochen bis zu zwei Monaten zu bestrafen".

- *Art. 355. Beförderung der Unzucht.* "Wer dergleichen Personen Anderen zuführt öder ihnen das unziichtige Gewerbe in seiner Wohnung gestattet, hat Gefängniss-Strafe bis zu zwei Monaten verwirkt. Arbeitshaus bis zu einem Jahre tritt ein, wenn die Weibsperson mit der Lustseuche behaftet gewesen ist ödef die Beförderung der Unzucht gewerbsmässig betrieben wird".

Så länge lagen ansåg prostitutionen såsom en förbrytelse och belade den med straff befann sig polismyndigheten i ett svårt läge. Ett strängt förföljande af den kunde lika litet här som annorstädes hindra eller minska den utan åstadkom endast ett förökande af den hemliga, och polismyndigheten måste nöja sig med att tillgripa samma förfarande, som ännu eger rum i Wien, att tid efter annan anställa nattliga razzier på prostituerade qvinnor, hvilka sent om aftonen och under natten funnos strykande omkring på gator och offentliga platser, för att följande dagen underkasta dem läkarebesigtning och tvinga de smittade att låta vårda sig på sjukhus, hvarefter de vid utskrifningen lagfördes och bestraffades. På samma sätt förfors med qvinnorna på de utskänkingsställen der otukt plägade bedrifvas. Namnen på alla dessa häktade och undersökta uppfördes på en särskild lista, hvilken dock måste blifva mycket ofullständig, enär en hel mängd qvinnor, hvilka drefvo skörlefnaden såsom yrke, kunde undandraga sig kontroll, hvadan antalet af dem, hvilka inställdes sig vid de två gånger årligen före marknaden (Leipziger-messe) återkommande sundhetsbesigtningar, var mycket ringa.

Otillräckligheten af dessa mått och steg trädde mer och mer tydligt i dagen och sedan hufvudstaden Dresden fått en ny polisförfattning om prostitutionens öfvervakande

utkom en dylik den 31 Mars 1861 i Leipzig med införande af reguliera sundhetsbesigtningar på de prostituerade kvinnorna. Verkan häraf visade sig genast i det att ett stort antal kvinnor såsom smittade blefvo försända till sjukhus, en omständighet, hvilken af motståndarne till reformen, och sådana saknas aldrig i dessa frågor, anfördes såsom bevis på dess olämplighet. Men motsägelsen mellan denna författning och bestämmelserna i strafflagen framhölls mer och mer och polismyndighetens ställning blef allt obehagligare, då den, som skulle öfvervaka lagens efterlefnad och hållande i helgd, för den ytlige betraktaren syntes genom sina författningar gynna och tillåta hvad lagen straffade såsom en förbrytelse. Detta tillstånd fortfor till den 1 Oktober 1868 då, såsom redan blifvit nämndt, genom en revision af strafflagen artiklarne 354 och 355 borttogos och prostitutionen icke mera var belagd med straff, utan dess öfvervakande öfverlemnades åt polismyndigheten, hvilken tilldelades rättighet "aus dem wohlfarts-, sitten- und sanitäts-polizeilichen Gesichtspunkte Gesetze und, Verbote hinsichtlich dieser Angelegenheit zu erlassen und deren Nichtachtung, beziehentlich Uebertretung, mit geeigneten Geld- und beziehentlich Gefängniss-strafe innerhalb der gesetzlichen Strafgrenzen zu verhängen". På grund häraf utkom den 14 December 1868 ett nytt prostitutionsreglemente i Leipzig, genom hvilket polisen söker få de prostituerade att vistas på bordeller och så mycket som möjligt inskränka antalet ensamt boende. Enligt hvad som uppgifves synas dessa åtgärder, för så vidt man ännu kan döma af den korta tid de varit vidtagna, hafva krönts med önskad framgång så väl ur den allmänna sedlighetens som ur den allmänna sundhetens synpunkt.

Om lagen säger: "prostitutionens öfvervakande tillhör polismyndigheten", så har man ju genom ett sådant stadgande på intet sätt legaliserat osedligheten; man har endast borttagit det absoluta förbudet mot prostitutionen och, genom att ställa den under polisen, underförstått, fast ej

direkt uttalat, dess tolererande. Ar detta första steg taget så blir det nästa en förordning, som bestämmer de allmänna grunderna och de ledande principerna, efter hvilka prostitutionsväsendet skall ordnas i den allmänna moralens och sundhetens intresse. En prophylax emot de veneriska sjukdomarne, hvilken skall krönas med framgång, kan blott genomföras om en sådan förordning finnes och dess praktiska tillämpning i hela riket strängt öfvervakas; detaljernas ordnande tillhör de kommunala myndigheterna, då man många gånger måste taga i betraktande egendomliga lokala förhållanden. På detta sätt skulle praeventiva åtgärder blifva allmänt vidtagna; såsom nu är förhållandet, då den ena staden söker att ordna sitt prostitutionsväsende, den andra ej, måste de anses otillräckliga, isynnerhet med nutidens hastiga och lätta kommunikationer. En sådan allmän förordning skulle också gifva sundhetspolisen ett starkare stöd för dess åtgöranden i detta hänseende, nogare bestämma dess verkningskrets och lätta dess uppgift. Såsom det nu är ställt, då lagen förbjuder prostitutionen men särskilda polisförfattningar om dess tolererande och öfvervakande måste göras i hvarje stad, kan denna myndighet befara att man i dessa frågor, der den individuella friheten står på spel, skall anse den öferskrida sin makt och göra sig skyldig till godtycklighet och missbruk. Men ett sådant tillstånd medförer allvarsamma olägenheter och kan i längden ej fortfara. Inom vårt land är det hufvudsakligen i Stockholm och Göteborg, och på sednare åren i några få andra städer, som prostitutionen öfvervakas och sundhetsbesigtningar på prostituerade kvinnor verkställas. I de nämnda städerna finnas särskilda stadganden och föreskrifter till förekommande af de veneriska sjukdomarnes utbredande, i Stockholm utfärdade af Ofverståthållare-Embetet för polisärender, i Göteborg antagna af Stadsfullmäktige och fastställda af Konungens Befallningshafvande, men på de flesta ställen existera inga sådana stadgar. Enligt allmän lag kan ingen åläggas att underkasta sig

reguliera sundhetsbesigtningar; polisen kan endast behandla dem, som vägra, enligt stadgan om försvarslösa personer i riket. Vi se också huru i de städer, der åtgärder äro vidtagna till prostitutionens öfvervakande, deras utförande sker på det ena sättet här, på det andra der. I Stockholm öfvervakas prostitutionen af polisen. I Göteborg är handhafvandet af stadgarne till de veneriska sjukdomarnes hämmande uppdraget åt en särskild styrelse, som utgöres af delegerade af sundhetsnämnden. Då denna styrelse icke kan ålägga en qvinna att undergå sundhetsbesigtningar eller vite i händelse hon uteblifver eller på annat sätt bryter mot ordningsreglorna, är det naturligtvis endast genom medverkan af polismyndigheten, som det afsedda ändamålet kan vinnas. Under de sednaste åren hafva de prostituerade qvinnorna i Upsala varit underkastade sundhetsbesigtningar, som verkställas af stadsläkaren, men dessa qvinnor äro ej ålagda dessa besigtningar af polisen, ej heller finnas några särskilda stadgar och bestämmelser i detta hänseende; en af tillsyningsmännen öfver försvarslöse inställer dem, om han kan, till besigtning; något vite för uteblifvande och dylikt kan naturligtvis ej ådömas dem, då de ej äro af polisen ålagda besigtning. I Gefle försökte sundhetsnämnden för några år sedan att ålägga en del qvinnor att hos stadsläkaren undergå reguliera besigtningar. Denne anförde besvär hos magistraten, som befriade honom från detta åliggande. Sundhetsnämnden öfverklagade detta hos Kongl. Maj:t, som, efter att hafva infordrat Kongl. Sundhets-Collegii yttrande, fastställde magistratens beslut. Vi framhålla detta för att visa huru de för prostitutionens ordnande och öfvervakande nödvändiga åtgärderna på många ställen äro ofullständiga och oriktigt anordnade samt huru myndigheterna hafva svårt att vidtaga sådana, så länge det ej finnes en förordning, som närmare bestämmer de allmänna grunderna och principerna.

*Den*na förordning om åtgärder till prostitutionens öfvervakande och hindrande af den veneriska smittans spridande bör innehålla följande bestämmelser:

1. Såsom allmänna (prostituerade) kvinnor anses alla, hvilka bevisligen idka skörlefnad såsom yrke mot betalning.

2. För vinnande af den öfverensstämmelse och samverkan, utan hvilka det afsedda ändamålet, förekommande af prostitutionens skadliga följder och af den veneriska smittans spridande, ej kan vinnas, åligger det polismyndigheten i hvarje stad och kommun der prostituerade kvinnor finnas:

a) att låta inskrifva dessa kvinnor;

Inskrifningen är den enda men nödvändiga säkerhetsåtgärd, som samhället kan taga emot de prostituerade kvinnorna. Den har till ändamål att underkasta dem sundhetsbesigtningar, förpligtelse att, i händelse de äro behäftade med venerisk sjukdom, låta å sjukhus vårda sig till dess de blifvit fullständigt läkta, samt de ordningsreglor och öfriga bestämmelser, hvilka polismyndigheten ålägger dem i den allmänna moralens och sundhetens intresse.

b) att strängt förfölja den hemliga prostitutionen och tvinga dem, som hemfallit åt den, att låta inskrifva sig;

e) att tillse och noga öfvervaka att inga andra hus finnas för otuktiga sammankomster (hemliga bordeller) än de af polismyndigheten tolererade prostitutionshus, för hvilka särskildt reglemente utfärdas af denna myndighet;

d) att, då en inskrifven kvinna lemnar ett samhälle för att på annan ort fortsätta sitt yrke, ofördröj ligen derom underrätta polismyndigheten på det ställe, dit hon har eller misstankes hafva begifvit sig, med bifogande af hennes signalement och öfriga upplysningar, hvilka kunna bidraga till hennes efterspanande och igenkännande.

3. Flickor under 15 år inskrivas ej. Dessa skola, då de hängifva sig åt lösaktighet, intagas på någon förbättringsanstalt eller öfvrlämnas åt fattigvården, så fram ej föräldrar eller målsmän kunna och vilja vidtaga åtgärder till deras förbättring.

4. Till de af polismyndigheten tolererade prostitutionshus lemnas ej tillträde åt andra kvinnor än dem, hvilka redan äro inskrifna och fyllt 18 år.

5. Hvarje inskrifven qvinna, som befinnes behäftad med venerisk sjukdom, skall' genast intagas till vård å närmaste kurhus eller annan sjukvårdsinrättning och der kvarstadna till dess hon blifvit fullständigt läkt. Dessa qvinnor skola på kurhusen vårdas på en från de öfriga fullkomligt skiljd afdelning.

6. Hvarje annan person, hvilket hans hemvist än må vara, skall, då han enligt legitimerad läkares intyg befinnes af venerisk sjukdom angripen, ofördröjligen och kostnadsfritt intagas å kurhus, 'så framt han ej kan skaffa sig enskild vård, som erbjuder tillräckliga garantier mot smittans spridande.

7. Sundhetsvisitation med i garnison förlagda trupper inom arméen och flottan skall förrättas en gång hvarje vecka samt dessutom vid antagande af rekryt, vid hvarje garnisonsombyte, då en trupp ankommer till eller lemnar en plats, då manskapet in- och utskeppas, samt vid permission för längre tid och afsked.

8. Försvarslöse och kringstrykande personer af båda könen, hvilka upptagas eller häktas af polisen, skola underkastas sundhetsbesigtning och om de befinnas smittade sändas till kurhus.

9. För öfverträdelse af ordningsreglorna har polismyndigheten rättighet att, utom ansvar efter allmän lag der sådant finnes stadgadt, tillämpa följande straffbestämmelser:

Inskrifven qvinna, som underlåter att ställa sig till efterrättelse gifna föreskrifter, skall af polismyndigheten varnas och i förnyade fall straffas med böter från 5 till 15 Riksdaler Riksmünt. Beträdes hon det oaktadt med förseelse och låter sig ej rätta, behandlas hon enligt stadgan om försvarslöse personer i riket.

Den, som håller af polismyndigheten tolereradt prostitutionshus, straffas för öfverträdelse af ordningsreglorna med böter från 25 till 200 Riksdaler samt, om så pröfvats nödigt, med husets tillslutning för viss tid och i förnyade fall genom återtagande af den lemnade tillåtelsen.

Med stöd af erfarenheten från de större städerna i utlandet och dem inom vårt eget, der prophylaktiska åtgärder äro vidtagna, vet man numera hvad man kan hafva att vänta af dessa åtgärder, sådana de för närvarande i allmänhet äro i bruk. I den mån de äro bättre eller sämre ordnade reducera de i mer eller mindre grad antalet smittade individer, något som, enligt hvad ofvan blifvit nämndt, bäst bevisas af statistiken öfver smittade soldater inom garnisonerna, men de äro vanmäktiga att trycka ner detta antal längre än till en viss gräns. De med dylika åkomor öfverallt fyllda sjukhusen visa alltför väl otillräckligheten af dessa åtgärder och på samma gång nödvändigheten att bekämpa det onda med andra medel. Inga sanitära åtgärder af rent lokal natur kunna anses tillräckliga mot de veneriska sjukdomarne; de måste först och främst allmänt vidtagas öfver hela riket och för att komma närmare det önskade målet, den syphilitiska sjukdomens utrotande, är en öfverensstämmelse och samverkan nödvändig mellan de olika staterna och nationerna, företrädesvis dem, som idka sjöfart. Det är också just detta, som blifvit framhållet vid den internationela läkarecongressen i Paris 1867, och som hade till följd, såsom nämndt, öfverlemnandet af en adress till Frankrikes utrikesminister för att erhålla hans medverkan till nedsättande af en internationel komité för att ordna de veneriska sjukdomarnes prophylax. När en sådan kan komma till stånd eller om den, efter sednare årens sorgliga tilldragelser i Frankrike, någonsin gör det, torde vara svårt att afgöra. Så länge dessa önskningar emedlertid ej blifva uppfyllda, återstår det ej annat än att hvarje land för sig söker att vidtaga lämpliga åtgärder mot dessa sjukdomar.

Om prostitutionens orsaker och medlen att motverka dem.

Prostitutionens historia i alla tider och länder visar, såsom förut är nämnt, att den är ett nödvändigt ondt, som ej genom repressiva åtgärder och stränga straffbestämmelser kan utrotas; den måste därför tolereras och öfvervakas. Men man får ingalunda tro att dermed allt är vunnit eller tillräckligt gjordt. Genom ordnandet af prostitutionsväsendet kunna dess skadliga följder till en viss grad förebyggas, men prostitutionen minskas därför ej. Endast genom att söka intränga i orsakerna till prostitutionen och arbeta på att, så vidt möjligt, aflägsna dem kan man minska densamma och hindra den att antaga en utsträckning, som icke allenast sätter den allmänna sundheten på spel, i det den undergräfvat den närvarande och kommande • generationers helsa och lifskraft, utan ännu mera sedligheten, i det den sträcker sitt demoraliserande inflytande in i familj - lifvet. Utforskandet af prostitutionens orsaker är ingalunda lätt och den, som vill försöka att taga reda på de prostituerade kvinnornas föregående historia, måste noga akta sig att obetingadt sätta lit till deras uppgifter; i de flesta fall äro de missledande. Icke desto mindre kan man, genom längre tid fortsatta undersökningar i denna riktning, särskildt om de kvinnor, hvilka från barndomen tillhört det samhälle, der de sedan idka skörlefnad och således äro af många kända, hvarigenom efterforskningarne blifva lättare och deras uppgifter kunna kontrolleras, i många fall komma till insigt om de orsaker, som fört dem in på denna bana. Vanligen är detta ej ensamt *en*, utan en följd af kombinerade omständigheter, för hvilka deras moraliska kraft dukat under. De i det följande framlagda resultaten grunda sig på direkta undersökningar på ett icke obetydligt antal prostituerade kvinnor.

En mycket vanlig företeelse är att unga kvinnor, som innehafva tjänst eller försörja sig med sömnad och arbete

på fabriker, knyta en förbindelse i hopp att ett äktenskap skall blifva resultatet deraf, "hafva en fästman", eller af lättsinne och med den allmänt rådande benägenheten för nöjen och lyx i toiletter sakna kraft att motstå de frestelser, för hvilka de ofta äro utsatta och hvarigenom ett lätt tillfälle erbjudes dem att tillfredsställa dessa Önsknigar. Sedan första steget är taget går det först småningom, sedan allt fortare utför den slippriga branten; mången kan ännu räddas, men snabbast löper det in på lastens bana för dem, som under tiden råkat ådraga sig smitta eller blifvit hafvande. I förra fallet hafva de vanligen ingen annan tillflykt än kurhuset för att erhålla vård och då de utgått derifrån vill ingen taga dem i tjänst, de se ingen utväg att försörja sig och sällan dröjer det länge innan de stå på de prostituerades lista; i det sednare tvingas de ofta för sin egen och sitt barns existens att tillgripa skörlfnaden såsom yrke. På dem kan man tillämpa GÖTHES ord:

"Du lingst mit Einem heimlich an,
 Bald kamen ihrer Mehre d'ran
 Und wenn dich erst ein Dutzend hat
 So hat dich auch die ganze Stadt".

En ännu sorgligare tafla förete de, ty värr icke sällsynta fall der fröet redan från barndomen lägges till kvinnans framtida förnedring. Bristande omvårdnad, försummad uppfostran och sedlig utveckling i barndomen torde i ett stort antal fall kunna anses såsom den förnämsta orsaken till prostitutionen. Huru många finnas ej, som från sina spädaste år måst sakna föräldravård, varit af fattigvården utackorderade, eller hvilkas föräldrar, isynnerhet inom den fattigare klassen der de hafva sitt arbete borta om dagen, ej kunnat egna dem den erforderliga tillsynen? Skolgången försummas; ej sällan ser man huru unga flickor af 12—14 års ålder och ibland ännu yngre, i stället för att begagna den undervisning, som i de allmänna skolorna kostnadsfritt står dem till buds, stryka omkring på gator och gränder, till utseendet utbudande till salu frukter, blom-

mor etc., men i sjelfva verket sin egen kropp. Taflan är dyster men sann, och dessa fall förekomma oftare än de flesta kanske tro *). Det gifves till och med föräldrar nog samvetslösa att begagna sina döttrar till en inkomstkälla. Dåliga exempel i hemmen, der barnen blifva vittne till omoraliska samtal och handlingar i trånga rum, der unga och gamla, män och qvinnor, ligga om hvarandra och fremmande ofta inhysas om nätterna, i fabriker och verkstäder der barn och äldre arbeta tillsamman, förbereda den jordmån, i hvilken ogräset så, mycket lättare frodas.

Verklig nöd, som af qvinnorna sjelfva ofta uppgifves såsom orsak till deras fall, torde väl sällan vara den enda orsaken. Väl finner man hos författarne omtaladt att en qvinna endast för att uppehålla sig och de sina tagit de första stegen på prostitutionens bana, men de fall äro säkert mycket sällsynta, der ensamt nöden tvungit en qvinna att tillgripa skörlefnaden såsom försörjningsmedel. I förening med andra orsaker blir dock fattigdom och ekonomiska bekymmer ofta den klippa, mot hvilken den qvinliga dygden strandar. Fattigdomen kan uppkomma af många omständigheter. Dit kunna vi först räkna arbetslöshet, framkallad genom användning af maskiner för arbetet och förminskning af arbetet för hand, eller genom mera tillfälliga orsaker, sjukdom, fallisementer, striker etc. Den framkallas äfven af den ringa betalningen för qvinliga arbeten i allmänhet. Då många qvinnor se, huru de med arbete från tidiga morgonen till sena aftonen knapt förtjena så mycket att det räcker till det nödvändigaste lifsuppehållet, så fordras det i sanning en ej ringa moralisk kraft för att motstå de frestelser, som ligga i den lätthet, med hvilken de kunna skaffa sig dessa medel till existens. Sömmerskor,

*) Under Januari månad 1872 voro till besigtningbyrån i Göteborg till förhör inkallade icke mindre än 11 unga flickor från 13 till 17 års ålder, hvilka förde ett lättsinnigt och sedeslöst lefnadssätt, på offentliga platser bedrifvit oukt och plögade vistas hos prostituerade qvinnor. De flesta af dessa bodde hemma hos sina föräldrar, af hvilka några voro i goda ekonomiska omständigheter.

fabriksarbeterskor etc. begagna i början prostitutionen endast såsom en biförtjenst; efterhand och i den mån deras benägenhet för nöjen ökas, minskas deras arbetslust, deras sedlighetskänsla förslöas och de kasta sig i prostitutionens armar, som numera blir deras yrke.

En af prostitutionens orsaker är förförelse, dels genom karlar, hvilka sedan öfvergifva qvinnan, dels genom prostituerade, kopplerskor och alla de många, som direkt eller indirekt lefva och ockra på de prostituerade och alltjemt uppmuntra och tvinga dem att prostituera sig för att de skola kunna fullgöra sina pecuniära förbindelser.

Det dåliga exemplet af de s. k. eleganta prostituerade utöfvar ett mycket förderligt inflytande och lockar mången ung flicka från dygdens stig.

Förförelsen genom kopplerskor bedrifves på mångfaldigt sätt och är i de större städerna ett verkligt förderf, isynnerhet som just unga, ännu oskyldiga flickor af dessa genom allehanda lockelser och förespeglningar föras in i eländet. Qvinnor, som från landsbygden komma till staden för att söka tjenst eller redan innehaft, men för tillfället äro utan sådan; unga.flickor, som sakna erforderlig tillsyn från föräldrars sida och lefva ett sysslolöst lif, blifva ett lätt byte för dessa vampyrer, som antingen hafva dessa qvinnor permanent hos sig eller på gjorda beställningar adressera dem till vällustige män.

Utförandet af vissa yrken och sysselsättningar äro prae-disponerande orsaker till prostitutionen, såsom för de qvinnor, hvilka uppträda på cafés chantants, den kvinliga betjeningen på utskänkningslokaler, ölstugor, nykterhetsvårdshus m. m.

Det finnas många orsaker, hvilka, om de ej direkt framkalla prostitutionen, dock gynna den, och vi draga ej i betänkande att dit räkna det ringa understöd från allmänhetens sida, som kommer sundhetspolisens sträfvanden till del; många gånger till och med motverkas dess bemödanden af personer, hvilka mot contant erkänsla utfärda

intyg att en kvinna blifvit af dem tagen i tjenst eller att de ansvara för hennes uppförande, utan att på något sätt uppfylla sina förbindelser.

Till motverkande af prostitutionens orsaker böra följande medel användas:

1. Att på allt sätt befordra det uppväxande qvinliga slägtets upplysning, bildning och sedliga utveckling så väl i skolan som hemmet. Barnen böra strängt tillhållas att reguliert besöka skolorna och ej få stryka omkring på gator, bettlande och utbudande allehanda varor, eller på annat sätt i sysslolöshet och lättja tillbringa tiden. Särskildt bör en noggrann tillsyn utöfvas vid utackordering af barn genom fattigvård, barnhus och andra inrättningar att fosterföräldrarna punktligt fullgöra sina förbindelser, och inspektioner ofta anställas för utrönande af verkliga förhållandet.

2. Att så mycket som möjligt undvika ätt låta barn under dagen eller natten vara ensamma samt afhålla dem från läsande af osedliga böcker och åskådande af sinligheteten retande bilder och föreställningar på teatrar etc.

3. Att afsöndra barn från äldre personer i fabrikslokaler och, så vidt möjligt, skilja de olika könen från hvarandra.

4. Att inrätta *arbetskolor* för fattiga barn. Sådana hafva på många ställen uppstått och lemnat goda resultat. Under uppsigt af äldre förtjena barnen här allt, som behöfves för deras lifsuppehälle.

5. Att inrätta

a) *arbetsasylor*, dit unga qvinnor vid inträffande arbetslöshet eller då de äro i saknad af tjenst och andra dylika tillfällen kunna taga sin tillflykt för att undvika frestelser och förförelse och undgå att falla offer för prostitutionen;

b) *räddningshem*, der vanvårdade, minderåriga flickor intagas i den ålder, då karakteren ännu ej vunnit utveckling, för att handledas och uppfostras;

c) *korrektionshus*, der äldre qvinnor, hvilka redan hemfallit åt liderligheten och lasten, intagas till förbättring.

Nyttan af räddningshem och dylika anstalter torde vara obestridlig, förutsatt att de ordnas på ett ändamålsenligt och praktiskt sätt och ej slå in på en öfvervägande pietistisk riktning. Beklagligtvis äro dock sådana inrättningar sällsynta i förhållande till korrektionsanstalter, då det dock är mycket lättare att förebygga lasten eller förmå den unga flickan att återvända till dygdens stig, då försöket göres tidigt; i ett sednare stadium misslyckas det i de flesta fall att återföra dem, som hemfallit åt prostitutionen.

6. Att inrätta *praktiska hushållsskolor, tvätthanter, syskolor* och *adressbyråer*, der qvinnor erhålla allt slags arbete eller anvisning på sådant, tjens ter och andra platser. I en mängd städer finnas redan anstalter af det sistnämnda slaget såsom i Berlin, Dresden (under första året af dess tillvaro erhöles 1,041 qvinnor sysselsättning), Frankfurt a. M. (1865 begagnades den af 770 qvinnor), Leipzig (1865 af 11,386 personer), Hamburg (ensamt under Februari månad 1867 erhöles 315 personer, af hvilka 250 qvinnor, platser och tjenster) m. fl.

Det gifves naturligtvis många andra sätt, genom hvilka prostitutionen kan direkt eller indirekt motverkas, förmedelst inrättande af välgörenhetsanstalter och dylikt, och menniskovännen har här ett vidt fält för sin verksamhet. Nutidens sträfvanden att utvidga kvinnans verksamhetskrets till allt sådant, som öfverensstämmer med hennes natur och ställning, torde i sin mån bidra härtil.

7. Att strängt handhafva och tillämpa gällande föreskrifter mot kopplerskor och alla dem, hvilka förföra unga flickor.

8. Att i möjligaste mån söka minska den kvinliga betjeningen på utskänkningslokaler och dylika ställen.

9. Att på . allt sätt underlätta möjligheten för prostituerade qvinnor att återgå till en anständig vandel, då de visa verklig benägenhet dertill.

10. Att utöfva sträng uppsigt öfver de ensamt boende prostituerade, från hvilka den qvinliga ungdomen är utsatt för frestelser och lockelser och allmänna sedligheten mest sättes i fara, och söka så mycket möjligt är att få dem att vistas på bordellerna.

Vi bifoga en *Prostitutions-statistik* öfver de i Stockholm och Göteborg vid slutet af år 1871 besigtningsskyldiga qvinnorna.

I *Stockholm* utgjorde antalet besigtningsskyldiga den 31 December 1871.....322.

Födelseort.

Födda i Stockholms stad.....	94.
» »län.....	15.
» » Upsala ».....	18.
» »Nyköpings ».....	17.
» »Vesterås ».....	10.
» » Örebro ».....	8.
» » Carlstads ».....	9.
» » Fahlun ».....	6.
» »Linköpings ».....	23.
» » Jönköpings ».....	12.
» » C a l m a r ».....	45.
» »Vexjö ».....	6.
» » Carlskrona ».....	11.
» »Christianstads ».....	1.
» » Halmstads ».....	1.
» »Göteborgs ».....	6.
» »Venersborgs ».....	4.
» » Mariestads ».....	11.
» »Visby ».....	8.
» » Gefle ».....	7.
» » Östersunds ».....	1.
» »Hernösands ».....	6.
» » Piteå ».....	2.
» » å utrikes ort.....	1.

Födelseår.

Födda	år	1823	e l l e r	48	lefnadsår	1
» » »	1826	,	» 45	»		1
» » »	1827	»	44	»	3	
»	» »	1828	» 43	»		1
	» »	1829	» 42	»		4
		» 1830	« 41	»		4
»	» »	1831	» 40	»	..	1
»	» »	1832	» 39	»		3
»	» »	1833	» 38	»		5
» »	»	1835	» 36	»		14
»	» »	1836	» 35	»		12
		» 1837	» 34	»		9
»	» »	1838	» 33	»		6
»	» »	1839	» 32	»		5
»	»	« 1840	» 31	»		12
»	» »	1841	» 30	»		15
»	» »	1842	» 29	>>	,	15
»	» »	1843	» 28	»		19
»	» »	1844	» 27	»		• 25
»	» »	1845	» 26	»		22
	» »	1846	» 25	»		19
»	» »	1847	» 24	»		18
»	» »	1848	» 23	»		16
»	» »	1849	» 22	»		11
»	» »	1850	» 21	»		19
»	» »	1851	» 20	»		24
»	» .. »	1852	» 19	»		11
»	» »	1853	» 18	»		11
		» 1854	» 17	»		4
»	» »	1855	» 16	»		5
»	» »	1856	» 15	»		1

Föräldrars stånd, och yrke.

Gifta.	Arbetsfolk	64.
»	Handverkare	102.
»	Bönder och hemmansegare	23.
»	Torpare	22.
»	Fabrikanter	11.
»	Handlande	15.
	Sjöfolk	15.
»	Tjenstefolk	4.
»	Embets- och tjänstemän	5.
»	Skollärare	2.
»	Officerare	1.
»	Underofficerare	5.
»	Soldater eller numeranter	13.
»	Vaktbetjente	14.
Ogifta kvinnor		4.
Obekanta föräldrar		22.
		322

Vistats i föräldrahemmet till fyllda

1	år	5.
2	»	4.
3	»	5.
4	»	4.
5	»	2.
6	»	1.
7	»	8.
8	»	5.
9	»	9.
10	»	12.
11	»	5.
12	»	15.
13	»	12.
14	»	12.
15	»	25.
16	»	52.

17 år.....	48.
18 ».....	18.
19 ».....	16.
20 ».....	16.
21 ».....	7.
22 ».....	4.
23 ».....	1.
24.».....	4.
29 ».....	2.
31 ».....	2.
Födda af obekanta föräldrar...!	22.
Såsom späda intagna å barnhuset.....	6.

322

Lefnadsyrke eller sista sysselsättning före prostitutionen.

Tjenstehjon.....	218.
Sömmerskor.....	35.
Fabriksarbeterskor.....	19.
I handel anställda.....	11.
Arbets- och försörjningshjon.....	13.
Frånskilda hustrur.....	6.
Enkor.....	4.
Ej haft känd sysselsättning.....	16.

322.

Förförda.

1 Stockholms stad.....	219.
I landsorten.....	83.
A utrikes ort.....	2.
<u>A</u> obekant ort.....	18.

"322,

Ålder vid inskrifningen såsom hesigtningsskyldiga.

Vid 15 års ålder.....	3.
» 16 » ».....	14.
» 17 » ».....	16.

Vid 18 års ålder	28.
» 19 » »	, 33.
» 20 » »	31.
» 21 » a	34.
» 22 » a	39.
» 23 » »	20.
» 24 » »	17.
» 25 » »	18.
» 26 » u	12.
» 27 a »	14.
» 28 » a	12.
» 29 a »	4.
g 30 a a	10.
» 31 » a	' 2.
» 32 » »	5.
» 33 » »	1.
» 34 '» a	2.
» 35 » a	3.
» 38 » »	1.
» 41 » »	3.
	322.

I *Göteborg* utgjorde antalet besigtningsskyldiga den
31 December 1871 175.

Födelseort.

Födda i Göteborg	41.
» » Stockholm	4.
» a landsorten	: 128.
» å utrikes ort	2.
	175.

Födelseår.

Födda under 1828 eller 43 lefnadsår	1.
» » 1831 » 40 »	1.
» » 1832 a 39 a	1.

Födda under år 1833 eller 38 lefnadsår		1
» » » 1834 » 37 »	3	
» » » 1835 » 36 a	3	
» » » 1836 » 35 »		4
» » » 1837 » 34 »		1
» » » 1838 » 33 »		1
» » » 1839 » 32 »		3
» » » 1840 » 31 »		6
» » » 1841 » 30 »		5
» » » 1842 » 29 »		7
» » » 1843 » 28 »		14
» » » 1844 » 27 »		13
» » » 1845 » 26 »		11
» » » 1846 » 25 »	;	11
» » » 1847 » 24 »		15
» » » 1848 » 23 »		14
» » » 1849 » 22 »		21
» » » 1850 » 21 »		15
» » » 1851 » 20 »		13
» » » 1852 » 19 »		6
» » » 1853 » 18 »		1
» » » 1854 » 17 »		4
		175

Föräldrars stånd och yrke.

Gifta. Arbetsfolk	71
» Handverkare	38
» Bönder och hemansegare	11
» Fabrikanter	1
» Handlande	1
» Husegare	1
» Underofficerare	3
» Soldater eller numeranter	18
» Sjöfolk	12
» Tjenstefolk	1
» Vaktbetjente	1

Ogifta qvinnor	13.
Obekanta föräldrar	4.
	775.

Vistats i föräldrahemmet till fyllda

1 år	
2	1.
3	1.
5	1.
6	3.
7	4.
8	8.
9	14.
10	5.
11	9.
12	12.
13	4.
14	15.
15	26.
16	22.
17	10.
18	12.
19	6.
20	10.
21	4.
22	1.
23	1.
<hr/>	
Födda af obekanta föräldrar	4.
	175

Lefnadsyrke eller sista sysselsättning före prostitutionen.

Tjenstehjon	107.
Sömmerskor	11.

Fabriksarbeterskor.....	21.
I handel anställda.....	1.
Arbets- och försörjningshjon.....	17.
Vistats hos föräldrarna.....	18.
	175.

Förförda.

I Göteborg (födda i Göteborg).....	39.
» » (från landsorten).....	74.
» landsorten.....	55.
A utrikes ort.....	7.

Ålder vid inskrifningen såsom hesigtningsskyldiga.

Vid 15 års ålder.....	2.
» 16 » ».....	12.
» 17 » ».....	10.
» 18 » ».....	20.
» 19 » ».....	17.
» 20 » ».....	19.
» 21 » ».....	19.
» 22 » ».....	20.
» 23 » ».....	11.
» 24 » ».....	12.
» 25 » ».....	13.

Resumé

af förslag till åtgärder för att förekomma eller minska prostitutionens olägenheter i sanitärt och moraliskt hänseende samt hindra den veneriska smittans spridande.

1. Lagstiftningen förändras så att straffbestämmelserna borttagas och prostitutionens öfvervakande öfverlemnas åt polismyndigheten.

2. En allmän förordning utfärdas, hvilken bestämmer

a) att såsom allmänna (prostituerade) qvinnor anses alla, hvilka bevisligen idka skörlefnad såsom yrke mot betalning;

b) att polismyndigheten i alla städer och kommuner, der prostituerade qvinnor vistas, ålägges:

att öfvervaka prostitutionen genom att strängt förfölja den hemliga och tvinga alla dem, som utöfva den, att inskrifva sig, undergå reguliera sundhetsbesigtningar, i händelse af smitta låta vårda sig på sjukhus och der kvarblifva till de äro fullständigt läkta;

att för de besigtningsskyldiga qvinnorna utfärda prostitutionsreglemente, som innehåller de ordningsreglor, hvilka de äro skyldiga att underkasta sig i den allmänna sundhetens och moralens intresse;

att noga tillse och öfvervaka att inga andra hus finnas för otuktiga sammankomster (hemliga bordeller) än de af polismyndigheten tolererade prostitutionshus, för hvilka särskildt reglemente utfärdas;

att då en besigtningsskyldig qvinna lemnar ett samhälle *för att på annan ort fortsätta sitt yrke* genast derom underätta polismyndigheten på detta sednare ställe;

att ej inskrifva någon qvinna under 15 år och ej låta på bordeller vistas andra än redan inskrifna qvinnor, hvilka fyllt 18 år.

c) de straff, hvilka polismyndigheten kan ålägga de besigtningsskyldiga qvinnorna och innehafvarne af de tolererade prostitutionshusen för öfverträdelse af prostitutions- och bordellreglementena.

d) huru ofta sundhetsvisitation skall förrättas med i garnison förlagda trupper.

e) att hvarje person, som har legitimerad läkares intyg att han är med venerisk sjukdom behäftad, har rättighet att erhålla kostnadsfri vård å kurhus och skyldighet att der låta intaga sig, så framt han ej kan skaffa sig enskild vård, som erbjuder tillräckliga garantier mot smittans spridande.

f) att de prostituerade kvinnorna skola å kurhusen vårdas på en särskild afdelning.

g) att försvarslöse, kringstrykande personer, hvilka upptagas af polisen, skola underkastas sundhetsbesigtning och i händelse af smitta sändas till* kurhus.

3. Man bör verka för att arbetarnes sjukförsäkringar lemnas understöd äfven för veneriska sjukdomar.

4. Man bör arbeta för att en internationel komité tillsättes, som har att uppgöra förslag till åtgärder, hvilka alla civiliserade länder böra vidtaga, så att sjömännen på handelsflottan underkastas sundhetsbesigtningar och, i händelse af smitta, afskiljas å sjukhus, till dess de blifvit fullt läkta.

5. Man bör söka intränga i prostitutionens orsaker och genom ändamålsenliga åtgärder söka minska den.

Sedan vi i det föregående redogjort för det sätt, på hvilket vi anse prostitutionsväsendet i allmänhet böra ordnas och för öfriga åtgärder till att hindra de veneriska sjukdomarnes spridande, vilja vi först meddela en öfversigt öfver prostitutionen och dessa sjukdomars utbredning i *Stockholm* och framställa de momenter, hvilka vi anse utgöra den förnämsta orsaken till den under vissa år anmärkta stegringen af dem, särskildt inom garnisonen, och derefter angifva sättet för afhjelpandet af dessa olägenheter.

Beträffande garnisonstrupperna saknas upplysningar från längre tid tillbaka rörande antalet för första gången intagne till skillnad från recidivernas mängd, men af årsberättelserna för quinquenniet 1861—1865 inhemtas, att å Allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm varit inalles intagne för venerisk sjukdom 1,899 under denna period, af hvilka 1,712 för första gången samt 187 för nya eruptioner eller s. k. recidiver. Medeltalet årligen första gången intagne har sålunda varit 342, hvilket i förhållande till garnisonens styrka, beräknad med flottans manskap till 3,600 man, gör 1 sjuk på 10,5 man. Efterföljande tablå visar förhållandet under åren 1866—1871 enligt garnisonssjukhusets rapportbok.

	1866.1867.1868.1869.				1870.	1871.
För första gången eller ånyo med primär smitta behäftade	320	405	656	570	423	253
	37	51	72	103	45	52
Summa	357	456	728	673	468	305

Medeltalet af de med primär smitta intagne under quinquenniet 1866—1870 utgör således 475 eller, med antagande af garnisonens styrka oförändrad*), 1 sjuk på 7,6 man. Under 1871 har endast 1 på 14,2 varit med primär smitta behäftad.

Ofvanstående tabeller utvisa

att antalet sundhetsbesigtning underkastade qvinnor i Stockholm och remisser till kurhuset från besigtningebyrån varit störst under åren 1868 och 1869;

*) Siffran 3,600 är endast approximativ, emedan många kunna vara permitterade vid gardesregimentena utom under exercistiden (1 April—1 Juli). Antalet permitterade är mycket olika under olika år, beroende på den lätthet, hvarmed arbete kan erhållas. Då en fullt säker beräkning svårligen kan göras om garnisonens verkliga styrka hafva vi bibehållit samma siffra, som förut antagits, så mycket mera, som de förändringar, hvilka under den sednare tiden inträffat, tillkomstea af några sappörer och afgången af några båtsmän, ej kunna anses utöfva något väsentligt inflytande.

att antalet å kurhus derstädes vårdade under de sista decennierna ökats och varit i stigande till 1869, då det uppnådde den högsta siffran, efter hvilken tid en i ögonen fallande minskning inträdt;

att antalet på Garnisonssjukhuset vårdade äfven ökats och under 1868 och 1869 varit betydligt större än de föregående och efterföljande åren, så väl hvad beträffar första gången intagna fall, som ock nya eruptioner eller s. k. recidiver.

Alla dessa uppgifter öfverensstämman således deruti, att de veneriska sjukdomarne i Stockholm ökats till ock med år 1869 eller just den tid, då Svenska Läkare-Sällskapet, hvars uppmärksamhet fästats på detta förhållande, framställde till besvarande den fråga, hvilken utgör föremålet för denna uppsats, men att efter denna tid en märkbar minskning åter inträdt.

Söka vi efter orsaken till den icke obetydliga stegringen af dessa sjukdomar under nämnde år så finna vi, att denna måste vara mera allmän, enär den sträckt sina verkningar icke allenast till hufvudstaden utan äfven till andra samhällen inom vårt land. För jemförelse meddelas en öfversigt öfver förhållandena i Göteborg:

Uppgifter rörande besigtningbyrån i Göteborg.

-7

	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1871.
Vid årets början underkastade besigtning.....	127	138	154	176	211	208
För första gången inskrifna bland besigtningsskuldiga.....	67	58	73	80	54	43
	24	14	26	36	27	27
Summa	218	210	253	292	292	278
	23	11	16	16	23	22
	46	34	47	41	49	64
	7	9	11	19	12	12
	4	2	0	5		5
Döde.....						
Vid årets slut underkastade besigtning.....	138	154	176	211	208	175
Summa	218	210	253	292	292	278
Antal besigtningar under året.....*	10,388	10,378	11,641	14,323	15,890	15,461
	105	93	149	165	158	108
	206	150	300	403	314	204

Uppgift öfver antalet på Göteborgs kur-hus till vård intagne patienter under åren 1864—1871.

	1864.	1865.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1871.
Kvinnor	187	183	164	136	136	186	165	150
Icke-prostituerade kvinnor	66	85	62	42	48	66	47	22
i Prostituerade	128	163	209	158	314	417	314	208
*	7	17	21	16	16	27	18	16
Summa	388	448	456	352	514	696	544	396

Uppgift öfver antalet på garnisonssjukhuset i Göteborg till vård. för veneriska sjukdomar intagne,

	1864.	1865.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1871.
	1864.	1865.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1871.
	83	94	86	105	80	132	107	62

Uppgift öfver anmälda fall af veneriska sjukdomar på Göteborgs Läkaresällskaps rapporter.

	1864.	1865.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1871.
Enkelt veneriskt-sår	414	366	225	365	270	341	237	242
Dröppel (Gonorrhé)	413	393	414	530	511	443	371	421
Summa	827	759	639	895	781	784	608	663

Af dessa uppgifter synes att i Göteborg alldeles samma förhållande egt rum som i Stockholm, nemligen att antalet besigtningsskyldiga qvinnor, remisser till kurhuset från besigtningssbyrån, på kurhuset och garnisonssjukhuset till vård intagne patienter stigit till år 1869, då det varit högst, och sedan börjat minskas. Denna öfverensstämmelse är säkert mer än tillfällig och den anmärkta stegringen af de veneriska sjukdomarne på dessa ställen torde i viss mån bero på samma orsak. Denna är enligt vår åsigt att söka deruti, att under de år, som närmast föregingo 1869, den ekonomiska ställningen i allmänhet var tryckt och ogynsam till följe af dåliga skördar och andra omständigheter, och särskilt den arbetande klassen af befolkningen utsatt för arbetslöshetens vanliga följeslagare: nöd, elände och sjukdom. Ett mer än vanligt stort antal qvinnor anträffades under dessa år förande ett lättsinnigt och sedeslöst lefnads-sätt, och vid förfrågningar om orsaken att de hängifvit sig åt lösaktighet var det vanliga svaret att de, som förut innehaft tjenster, ej vidare kunnat erhålla sådana, under sysslösheten råkat i sällskap med prostituerade qvinnor och snart tillgripit skörlefnaden såsom försörjningsmedel.

Att äfven andra omständigheter af mera lokal natur inverkat till framkallande af den anmärkta stegringen af dessa sjukdomar under de nämnda åren och den sedan inträdande minskningen torde vara otvifvelaktigt, om också det ej är lätt att bestämma hvilka de äro. Hvad särskildt beträffar Stockholm torde sammanbindning-jernbanans fullbordande under år 1870, hvarvid en mängd löst arbetsfolk lemnade staden, icke kunna fränkännas inflytande på minskningen af dessa sjukdomar. Öfverallt ser man nemligen att der stora samlingar af arbetare finnas, tilltager freqvensen af de veneriska sjukdomarne. Så är förhållandet vid jernvägsbyggnader, vid skogsafverkningar etc, och den mängd arbetare, hvilka från Vermland och Dalarne hvarje är strömma till Herjeådalen och angränsande provinser för att arbeta i skogarne, hafva betydligt bidragit

att sprida dessa sjukdomar. Lyckligtvis rader ännu på landsbygden stor förskräckelse för de veneriska sjukdomarne, hvilket i sin mån bidrager till att hindra deras spridande *).

Den minskning, som efter 1869 visat sig i sjukligheten, har sedan fortfarit så att, till följe af den ringa frekvensen af veneriska sjukdomar, provisoriska kurhuset ej behöft öppnas i år, hvartill äfven torde hafva bidragit den blida vintern, som gjort att de fattiga lättare kunnat vårda sig utom kurhuset.

Oaktadt sålunda stegringen af de ifrågavarande sjukdmarne i Stockholm till stor del berott på omständigheter, som ej kunnat förekommas eller afhjelpas, så torde dock äfven andra momenter böra tagas i betraktande, hvilka ej äro utan inflytande på antalet infectioner. Dessa äro:

1. Att det, för att en lösaktig qvinna skall af polisen åläggas sundhetsbesigtning, erfordras hennes medgifvande att hon idkar skörlefnad såsom yrke. Till dess hon vidgått detta går hon oantastad och kan under tiden, i händelse hon är af smitta angripen, sprida densamma till hvarje mansperson, med hvilken hon plägar umgänge. Strängt taget är förfarandet nog riktigt ur juridisk synpunkt, då hvarken en polismyndigheten eller någon annan kan med stöd af gällande lag tvinga en qvinna att underkasta sig periodiska sundhetsbesigtningar, men huru under sådana förhållanden prostitutionsväsendet skall kunna tillräckligt öfvervakas och spridandet af veneriska sjukdomar hindras är svårt att fatta.

2. Att den hemliga prostitutionen ej tillräckligt öfvervakas af sundhetspolisen.

*) Inom en församling i en af mellersta Sveriges provinser hade för några år sedan misstanka uppstått att den veneriska sjukdomen var allmänt gängse, hvarföre pastorsembetet hos Konungens Befallningshafvande anhöll att församlingens innevånare måtte underkastas sundhetsbesigtning. Konungens Befallningshafvande beordrade provinzialläkaren att ditresa för att verkställa detta uppdrag, hvarvid först dea 62-åriga prestfrun och hennes döttrar, för att föregå med godt exempel, låto undersöka sig och sedan öfriga församlingsboar.

Såsom skäl för detta påstående må nämnas:

a) att en mängd nykterhets värdshus, cigarrbutiker och andra ställen finnas, hvilka i sjelfva verket ej äro annat än hemliga bordeller utan någon uppsigt eller kontroll från sundhetspolisens sida och utgöra verkliga härdar för smittans spridande;

b) att under sednare åren på många hoteller uppstått en industri att på en eller flera timmar hyra ut rum för otuktiga sammankomster, liksom förhållandet är med de i många af utlandets städer under olika namn (Bestell Rendez-vous-Häuser, maisons de passé etc.) förekommande inrättningar. Man kan knapt utfinna ett verksammare sätt att gynna den hemliga prostitutionen;

c) att antalet unga flickor på 12—15 år, hvilka hän-gifva sig åt skörlefnad, under sednaste åren i betydlig grad ökats;

d) att af manskapet inom garnisonen, som för veneriska sjukdomar intages till vård på garnisonssjukhuset, ett stort antal hemtat smittan från lösaktiga qvinnor, hvilka i mängd och särskildt under den vackrare årstiden hafva sitt tillhåll i utkanterna af hufvudstaden, såsom Djurgårdsbergen, trakten omkring Svea gardes kasern, etc, hvilka qvinnor ej undergå sundhetsbesigtning. Vid de razzier, som tid efter annan af polisen anställas på dessa qvinnor, anträffas vanligen icke få smittade individer *).

Detta sundhetspolisens otillräckliga öfvervakande af prostitutionen beror hufvudsakligen derpå att de vid besigtningssbyrå anställda polistjenstemän äro för få och deras tid upptagen af andra göromål än prostitutionsväsendet. Sundhetskonsaplarna äro för närvarande endast 3, ett antal alltför ringa för öfvervakande af de besigtningsskyldiga ({vinnorna och uppspårande af den hemliga prostitutionen i en stad med Stockholms folkmängd och territoriella ut-

*) Under 1867 inkommo till garnisonssjukhuset inom få dagar icke mindre än 11 man, tillhörande samma kompani, hvilka alla blifvit smittade af en och samma uteliggande qvinna.

sträckning, hvilken på sednare tiden ej obetydligt ökats, då numera från år 1870 hela Djurgården tillhör Stockholms polisdistrikt. Föreståndaren för besigtningebyran är derjemte poliskommissarie i Adolf Fredriks distrikt och öfvervakar dessutom polistjenstgöringen i Kungsholms, så att han i sjelfva verket har 2 polisdistrikter. I egenskap af poliskommissarie måste han vara närvarande i polisdomstolen i en mängd mål, hvilka vanligen förekomma samtidigt med besigtningarnes anställande på byrån.

En annan omständighet, som försvårar prostitutionens öfvervakande, är en af Ofverståthållare-Embetet för polisärender för några år sedan meddelad föreskrift att ej flera än 2 prostituerade få bo i samma hus eller gård, hvarigenom dessa qvinnor så godt som utplanterats i hela Stockholm och kontrollen öfver dem blifvit svårare.

3. Att sundhetsmönstringarne inom garnisonen ej göras tillräckligt ofta.

Till hvad som förut (sid. 23) blifvit nämnt vilja vi endast tillägga att vid i Mars 1872 gjord förfrågan rörande sundhetsbesigtningar med flottans manskap erhållits till svar: För närvarande hållas inga speciella sundhetsmönstringar, alldenstund högst få fall af syphilis inträffa.

4. Att livar och en, som vill å kurhuset erhålla kostnadsfri vård, måste, försedd med läkarebetyg, först inställa sig i poliskammaren för att låta anteckna sitt namn och sin bostad och erhålla vederbörlig remiss.

Orsaken till detta förfaringssätt uppgifves vara den, att polismyndigheten skall kunna hafva uppsigt öfver dem, om de, efter utskrifningen från kurhuset, genom möjligen uppträdande nya eruptioner af syphilis kunna blifva för allmänna sundheten vådliga; men att detta i verkligheten ej torde vara hufvudafsigten framgår deraf att de personer, hvilka vilja betala sin vård, hvilken betalning utgår med 40 öre för stadens innevånare. 1 Rdr Rmt för personer, tillhörande annat län, och 1 Rdr 50 öre för enskildt rum, allt per dag, äro befriade från inställelse i poliskam-

maren. Det synes därför som meningen med detta förfarande vore att söka forma personer att sjäfvä bekosta sin vård, ty den fara, för hvilken den allmänna sundheten kan blifva utsatt från deras sida, lär väl ej vara mindre om de betalt sin vård på kurhuset än om de kostnadsfritt varit der intagna, men tydligt är att en sådan bestämmelse måste afhålla obemedlade qvinnor att i tid söka bot för sin sjukdom och derigenom öka faran för dem sjäfvä och möjligheten att smittan öfverföres på andra. Också har man sett sig nödsakad att, vid tillämpningen af denna bestämmelse i fråga om qvinnor, förfara på det sätt att de intagas utan remiss och sedan sändes deras betyg, jemte uppgift om bostaden, från kurhuset till anteckning i polisen. Att patienter med venerisk sjukdom skola betala legosängsavgift för intagning på kurhus i allmänt rum står dock i bestämd strid med Kongl. Instruktionen för direktionerna öfver länslazarettarna i riket och öfver kuranstalterna af den 17 December 1817, enligt hvilken alla veneriskt sjuke ega rättighet att njuta underhåll och öfriga förmåner fritt, på grund af den beviljade årliga afgiften af hvarje mantalsskrifven person till veneriska smittans utrotande.

Till förekommande eller minskande af prostitutionens olägenheter och hindrande af den veneriska smittans spridande böra, utom de i det föregående omnämnda åtgärder, särskildt för Stockholm följande förändringar göras:

1. Antalet sundhetskonsaplar ökas till 5.

Huruvida någon framställning blifvit gjord från polismyndighetens sida om anvisande af medel för att kunna öka sundhetskonsaplarnes antal och vidtaga andra åtgärder till prostitutionens behöriga öfvervakande kunna vi ej med säkerhet uppgifva, men tro ej att så varit förhållandet. De disponibla medlen synas hufvudsakligen användas för den s. k. detektiva polisen. Ofvannämnda antal bör anses tillräckligt, då dessa personer uteslutande böra

sysselsätta sig med prostitutionsväsendet och dervid kunna påräkna biträde af den öfriga polisbetjeningen.

2. Föreståndaren för besigtningebyrån bör odelat egna sin tid åt prostitutionens öfvervakande och vara befriad från de poliskommissarierna tillkommande göromål. Denne tjänsteman bör aflönas på ett sådant sätt, att man kan hafva utsigt att till bestridande af denna i hög grad maktpåliggande och ansvarsfulla befattning få en person med omutlig redbarhet, godt omdöme och urskiljningsförmåga samt det lugna allvar, som i detta fall är af så stor vikt.

3. Bordeller tolereras af polismyndigheten och underkastas ett lämpligt reglemente.

4. Sundhetsmönstringar inom garnisonen anställas en gång i veckan.

5. Stadgandet, att den, som vill kostnadsfritt vårdas på kurhuset, först skall i poliskammaren erhålla vederbörlig remiss, borttages och hvar och en får inträde, som har legitimerad läkares intyg att vara med venerisk sjukdom behäftad. (Den kontroll, hvilken det i många fall är nödvändigt att polisen har öfver dessa personer, för hvilket ändamål den måste känna deras namn och bostad (såsom t. ex. för att få reda på föräldrarne till barn, som skola utskrifvas, hvilket ibland varit förenadt med stora svårigheter) kan på annat sätt åstadkommas. I efterföljande prostitutionsreglemente föreskrifves att en af de vid besigtningebyrån anställde sundhetskonstaplar skall infinna sig på kurhuset hvarje dag utskrifning af patienter eger rum för att erhålla förteckning på utskrifna besigtningsskyldiga qvinnor. Vid detta tillfälle kan han äfven emottaga uppgift på de personers namn och bostad, hvilka under tiden intagits till vård, hvarigenom således deras inställelse i poliskammaren före intagandet på kurhuset blir obehöflig).

6. Ett nytt, tillräckligt stort, och allmänna sundhetens fordringar tillfredsställande kurhus uppföres.

Den bristfälliga beskaffenheten af och det otillräckliga utrymmet på Stockholms stads och läns kurhus är allt för väl bekant för att vidlyftigare behöfva omordas. Då byggnaderna ursprungligen varit begagnade till brännvinsbränneri och ej uppförda för att inrymma sjuke är anordningen och inredningen ej sådan, att de kunna anses motsvara sin nuvarande bestämmelse. En del af sjukrummen äro mycket låga och mörka, hvarigenom luftvexlingen blir ofullständig. Det bristande utrymmet och rummens läge medgifver ej att afskilja vissa patienter, hvilket ofta på ett sjukhus är af stor vigt. Byggnaderna äro af ålder så bristfälliga och förfallna att de ej utan fara kunna begagnas, hvarjemte den sednare tillkomna flygelbyggnaden har en lös, sank och otjenlig grund, hvadan huset sjunkit och vissa rum äro besvärade af fukt. Den fullständiga ombyggnad, som länge varit oundgängligen nödig, har dock ej ansetts kunna företagas, så länge egendomen är en kronans tillhörighet och möjligen skulle kunna af riksdagen för annat ändamål disponeras, och då de propositioner, som vid 1859, 1862, 1865 och 1871 års riksdagar blifvit till rikets ständer framställda, dels af Kongl. Maj:t, dels af enskild motionär, och hvilka propositioner vid de sednare riksdagarne afsett egendomens öfverlåtelse med full eganderätt åt Stockholms stad och län, ej medfört önskad resultat, fortfara ännu de ofördelaktiga hygieniska förhållandena. Af stor vigt vore att de hinder, som uppstått för realiserandet af den tilltänkta nybyggnaden, med det snaraste* måtte blifva undanröjda och att ett nytt kurhus snart måtte se dagen. För att göra detta så mycket begärligare för andra qvinnor borde de prostituerade vårdas på en särskild inrättning.

Vi bifoga ett "Förslag till prostitutions-reglemente för Stockholm", i hvilket för lättare öfersigt såsom anmärkning anföras de motiver, hvilka föranledt de i vissa paragrafer intagna föreskrifter.

Förslag till prostitutions-reglemente för Stockholm.

Prostitutionens öfvervakande tillhör polismyndigheten. För detta ändamål är en särskild besigtningebyrå inrättad, hvilken i administrativt hänseende står under Ofverståhållare-Embete för polisärender, men i medicinskt under sundhetsnämnden, och hvars verksamhet här nedan bestämmes.

A). Om Inskrifning.

§. 1. Såsom allmänna (prostituerade) qvinnor anses alla, hvilka bevisligen idka skörlefnad såsom yrke mot betalning.

Af dessa finnas 2 klasser:

- a) ensamt boende qvinnor,
- b) de, hvilka vistas i de af polismyndigheten tolererade prostitutionshus (bordeller).

§. 2. Hvarje prostituerad qvinna inskrifves på besigtningebyrån uti en för sådant ändamål upprättad bok, i hvilken antecknas hennes för- och tillnamn, de binamn, under hvilka hon är känd, hennes utseende, ålder, födelseort, bostad, föräldrar, föregående sysselsättning och öfriga lefnadsförhållanden; om hon varit med venerisk smitta behäftad; hvarest hon då vårdats; samt de orsaker, som förmått henne att öfverlemna sig åt prostitutionen; åliggande det hvarje sådan qvinna att förete sitt prestbetyg, hvilket på besigtningebyrån förvaras.

§', 3. Inskrifning sker

- a) *frivilligt*, då en qvinna sjelf begär eller medgifver den,
- b) *af tvång*, då den af polismyndigheten henne ålägges, sedan hon vid förutgången undersökning blifvit om skörlefnad förvunnen.

§. 4. Vid inregistreringen erhåller ,hvarje qvinna en bok, hvilken på titelbladet upptager hennes namn, nummer i byråns inskrifningsbok samt signalement, och dess-

utom innehåller ett utdrag af de i prostitutionsreglementet för qvinnan föreskrifna ordningsreglor. Denna bok, i hvilken resultatet af hvarje besigtning antecknas, är qvinnan skyldig att ständigt hafva hos sig, vid anfordran uppvisa för polisbetjeningen samt ej utlåna till andra qvinnor. Mister hon en sådan bok bör hon ofördröjligen derom göra anmälan på besigtningbyrån.

B), Om Sundhetsbesigtningar.

§. 5. Hvarje inskrifven qvinna är skyldig att två gånger hvarje vecka och oftare, om läkaren så finner nödigt, på bestämda dagar och tider inställa sig på besigtningbyrån för undergående af sundhetsbesigtning.

Anm. Frågan huru ofta besigtningar böra verkställas har besvarats på olika sätt. Af 80 städer, för hvilka GARIN i sitt förutnämnda arbete redogör, ske besigtningar i 13 två gånger i veckan, i 42 en gång, i 20 tre gånger i månaden samt i 5 hvar fjortonde dag. Huru ofta de än göras innebära de dock ej någon absolut säkerhet mot smittans öfverförande, enär besigtningen kan sammanträffa med slutet af incubationstiden och ske omedelbart innan symptomter af sjukdomen visa sig; men då väl ej kan nekas att säkerheten mot smitta blir desto större, ju oftare besigtningarne repeteras och erfarenheten visar att qvinnorna ofta hålla sig undan, hvarigenom längre tid i verkligheten kommer att förflyta mellan de särskilda undersökningarne, anse vi att de böra bestämmas till två gånger i veckan.

§. 6. Besigtningarne verkställas kostnadsfritt; dock medgifves qvinna, som det önskar, att mot erläggande af viss afgift få undergå besigtning på särskilda dagar. Måndagar, Tisdagar, Thorsdagar och Fredagar besigtigas qvinnorna kostnadsfritt; Onsdagar och Lördagar på vanlig tid de, hvilka vilja erlægga 50 öre, samt på särskild tid på , eftermiddagen de, hvilka betala 1 Rdr Rmt för hvarje besigtning. Dessa afgifter uppbäras af en bland sundhets-

konstaplarna i byråns lokal före besigtningens början mot en polett, hvilken kvinnan vid inträdet i expeditjonsrummet aflemnar till föreståndaren, som, efter slätad besigtning, af sundhetskonsstapeln emottager redovisning och i en särskild bok antecknar beloppet af influtna medel, hvilka vid slutet af hvarje månad öfverlemnas till polismyndigheten.

Anm. Frågan om betalning för sundhetsbesigtningar och skatt på bordellerna torde här böra tagas i betraktande.

I Paris göras besigtningarne kostnadsfritt och bordellvärdinnorna betala ingen skatt. I Brüssel äro de ensamt boende kvinnorna fördelade i 4 klasser, af hvilka de 3 betala 40, 30 och 15 centimer för hvarje besigtning; den fjerde erlagger ingen afgift och till denna klass räknas alla prostituerade kvinnor öfver 40 år och de, som halva barn att underhålla. De kvinnor, hvilka under 4 på hvarandra följande veckor ordentligt infunnit sig vid sundhetsbesigtningarne återfå den erlagda betalningen. För de böcker, som dessa kvinnor erhålla, betalas af första klassen 1 fr. 50 cent., af andra 75 cent., af tredje och fjerde 25 cent. Bordellinnehafvare betala på förhand en viss afgift, afsedd att betäcka utgifterna för prostitutionens öfvervakande. Denna afgift varierar allt efter den klass ett bordell tillhör och antalet der befintliga kvinnor. Sålunda betalar första klassens bordell från 60 till 78 francs i månaden och dessutom 2 fr. för hvarje kvinna utöfver ett antal af 10; den andra klassens bordell betalar från 21 till 32 fr. och den tredje från 8 till 15 fr. i månaden. Och denna klassifikation grundar sig på inkomsten af de besökande! Till första klassen höra de bordeller, der taxan är öfver 5 fr., till andra de, der den är mellan 2 och 5 fr. och till tredje de, der den understiger 2 fr.

I Eamburg, Turin, Madrid, Lyon och inånga andra större städer i utlandet finna vi samma förhållande, nemligen obligatorisk betalning af sundhetsbesigtningarne och

skatt på bordellerna, hvilken är progressiv efter antalet kvinnor.

I allmänhet måste en obligatorisk betalning af sundhetsbesigtningarne förkastas, liksom skatt på bordellerna, hvarigenom de erhålla en slags auctorisation och innehafvarne, när de betalt sin afgift, anse sig hafva samma rätt, som hvilken annan som helst, som drifver ett hederligt yrke. Då de inskrifna kvinnorna af polisen tvingas vid vite att i den allmänna smidhetens intresse undergå sundhetsbesigtningar så torde de ej kunna åläggas att betala dessa besigtningar. Detta är odiöst och har i alla tider af dem, hvilka af personliga skäl äro missbelättna med sundhetspolisens åtgöranden, begagnats såsom förevändning att tillägga dess handlingar dåliga motiver, sätta den i misskredit och göra dess verksamhet förhatlig. Det är dessutom svårt att förstå huru något sådant kan utföras, enär en stor del af de prostituerade kvinnorna, hvilka lefva endast för dagen, ofta ej ega så mycket att de kunna tillfredsställa administrationens fordringar. Genom skatt på bordellerna gör man de prostituerade kvinnornas lott ännu sämre. Vål heter det att den skall erläggas af bordellinnehafvaren, men det är naturligt att det i sista hand blir kvinnorna, som få betala den, ty ju större utgifter han har, desto mera försöker han att utpressa af dem. Annorlunda förhåller sig saken om afgiften för sundhetsbesigtningarne blir helt och hållet frivillig. I Marseille göras besigtningarne om Måndagen på byrån och gratis; de kvinnor, som önska det, besigtigas i sina hem på Tisdagen mot erläggande af 1 franc, Onsdagen och Thorsdagen mot 2 och Lördagen mot 3 fr. Här är afgiften visserligen frivillig, men detta sätt att gå tillväga är i flera hänseenden olämpligt och dessutom nedsättande läkarens anseende, då han skall springa staden omkring i de prostituerades bostäder. Sundhetsbesigtningarne i hemmen så väl hos kvinnan som hos läkaren böra i principen förkastas och alla besigtningar, om möjligt, verkställas på byrån. I detta reglemente

har adopterats det i Bordeaux brukliga sättet, som synes erbjuda de största fördelarne, utan att på något vis ned-sätta hvarken administrationens eller läkarens värdighet. Sundhetsbesigtningarne äro der å la regle kostnadsfria, men de kvinnor, hvilka vilja förskaffa sig rättighet att på sär-skilda dagar besigtigas, få det genom att erlægga en be-stämmd afgift. Skillnaden mellan detta och de i de flesta andra städer brukliga förfaringsätt är tydlig; här är be-talningen helt och hållet frivillig, i de andra obligatorisk. När en kvinna icke längre vill eller kan betala sin afgift besigtigas hon kostnadsfritt. Erfarenheten visar att en sådan anordning fullkomligt öfverensstämmer med kvinnornas önskan; det uppstår derigenom af sig sjelf en slags klassifika-tion, som ganska mycket bidrager till upprätthållande af god ordning. Det finnes bland dessa kvinnor många an-ledningar till jalousie och afundsjuka. Då de sammanträffa i besigtninglokalen kommer det ofta till ordvexling och handgripligheter, hvilket mången af dem både söker och kan undvika genom att gå en annan dag på besigtning. Onskligast vore det om hvarje kommun betalade alla kost-naderna för prostitutionens öfvervakande och alla besigt-ningar skedde kostnadsfritt, men då erfarenheten visar att de åtgärder, som under sådana vilkor vidtagas, vanligen blifva otillräckliga, tjenstemännens antal och aflöning för ringa, torde ofvanstående förslag vara mest praktiskt. De finansiella resultaten af denna anordning äro i Bordeaux synnerligen vackra, hvilket synes af efterföljande tabell:

	1859.	1860.	1861.	1862.	1863.	1864.	1865.	1866.
Inskrifna kvinnor i medeltal...	554	540	513	485	516	520	554	555
antal sundh.-besigtningar gratis	11,292	10,561	9,293	8,151	8,906	9,979	10,431	10,538
» » à 75 cent.	9,992	10,226	9,930	9,414	8,735	9,596	9,818	9,076
» » à 2 francs	5,007	4,681	5,017	5,272	6,255	5,418	5,164	6,807
	17,508	17,031	17,481	17,604	19,061	18,033	17,691	18,425
		50 cent.	50 cent.	50 cent.	25 cent.			

Inkomsten har i medeltal varit 17,854 fr., under det utgifterna för året endast uppgått till 13,350 fr.

Huru stora inkomsterna i Stockholm skulle blifva torde ej kunna med säkerhet på förhand beräknas. Vid 1871 års slut voro 322 qvinnor underkastade besigtning. Om vi frånräkna 42 såsom intagna på kurhus etc. och af de återstående 280 antaga att 200 begagna de kostnadsfria besigtningarne samt att endast 50 hvardera betala 50 öre och 30 hvardera 1 R:dr R:mt för hvarje besigtning, skulle beloppet för året uppgå till 5,720 R:dr R:mt. Då aflöningarne till byråns tjenstemän efter detta förslag utgöra 13,800 R:dr skulle således efter ofvanstående låga beräkning de utgifter, som kommunen får vidkännas, ej blifva större än för närvarande. Med all sannolikhet kan man tvärtom antaga att de skola blifva mindre och inkomsterna för besigtningarne större, emedan de prostituerade qvinnorna redan nu äro vande att på särskilda tider besigtigas på byrån mot afgift af 1 R:dr R:mt.

§. 7. Qvinna, som undergår besigtning kostnadsfritt, bör, om hon önskar besigtigas å de dagar då afgift erläggas, derom göra anmälan en föregående besigtningdag, så att en qvinnas uteblifvande på den dag hon vanligen undergår besigtning ej fritager henne från ansvar, så vida ej sådan anmälan skett.

Anm. Denna bestämmelse har ansetts nödvändig för att förekomma att en qvinna, som är eller misstänker sig vara smittad, kan hålla sig undan under förevändning att hon ämnar infinna sig en följande dag, då betalning erlägges.

§. 8. Dessa afgifter tillfalla besigtningebyrån och användas uteslutande till betäckande eller minskande af de utgifter, hvilka kommunen får vidkännas för vidtagande af åtgärder till prostitutionens öfvervakande.

§. 9. Tiden för sundhetsbesigtningarne bestämmas af öfverläkaren. Resultatet af hvarje besigtning inskrifves i qvinnans bok; då hon befinnes smittad utfärdar läkaren

remiss till kurhuset, dit hon efter besigtningarnes slut genom sundhetskonsstaplarnes försorg genast afföres.

§. 10. Vid långt framskridet hafvandeskap, nyligen försiggången förlossning, samt äfven i andra fall, der öfverläkaren dertill finner skäl, kan qvinnan antingen erhålla tillstånd att endast en gång i veckan inställa sig till besigtning eller för kortare tid helt och hållet befrias derifrån.

C). *Ordning sreglor för inskrifna qvinnor.*

§. 11. Inskrifven qvinna åligger:

a) att på de af föreståndaren bestämda dagar inställa sig på byrån för undergående af sundhetsbesigtning;

b) att när tecken förmärkas, hvilka häntyda på sjukdom och smitta, genast anmäla sig till besigtning och icke hålla sig undan eller anlita qvacksalfvare;

c) att föra ett tyst och stilla lefverne;

d) att å gator, torg och allmänna platser visa sig i anständig klädsel och icke genom utmärkande utstyrsel söka väcka uppseende;

e) att å sådana ställen hvarken ensam eller i sällskap af flera stryka fram och tillbaka, utan giltig anledning stadna, tilltala personer eller genom utrop och åthäfvor söka ådraga sig uppmärksamhet;

f) att icke visa sig utanför det hus hon bebor eller genom öppnade fönster anropa förbigående eller på annat sätt göra sig bemärkt;

g) att icke vid antändt ljus visa sig i fönstren, hvilka vid hvarje tid på dygnet böra vara försedda med luckor, jalousier eller rullgardiner;

h) att icke under någon tid på året vistas utomhus nattetid efter klockan 11;

i) att icke å theatrar, concertlokaler eller allmänna förlusteställen intaga andra än af polismyndigheten bestämda platser;

k) att icke utan manligt sällskap besöka restaurationer,, kaféer, värdshus och dylika ställen;

l) att icke besöka de offentliga platser och promenader, hvilka äro henne af polismyndigheten förbjudna:

m) att icke bo eller vistas på sådana ställen, der utskänkning eller försäljning af spirituösa drycker eger rum;

n) att icke i sin bostad hafva egna eller främmande barn öfver 2 års ålder;

o) att icke emottaga besök af individer, hvilka synbarligen ännu tillhöra gosseåldern;

p) att icke under natten hos sig hysa andra qvinnor, vare sig inskrifna eller icke-inskrifna;

q) att icke utöfva sitt yrke i kopplerskors bostäder;

r) att icke begagna tjänstfolk till prostitution;

s) att vid förändring af bostad derom göra anmälan närmaste dag, som besigtningbyrån är öppen;

t) att ej utan föregående anmälan, på byrån lemna sin bostad för längre tid än 48 timmar;

ti) att icke bekantgöra namnen på de personer, hvilka besöka henne.

D). *Om Bordeller.*

a) *Bordellernas läge och inredning.*

§. 12. Bordellerna böra ligga afsides från kyrkor, slott och palatser, offentliga embetsverk, skolor och undervisningsanstalter, sjukvårdsinrättningar och kaserner, på visst afstånd från hvarandra och, om möjligt, så att inga boningshus ligga midt emot.

§. 13. I de särskilda stadsdelarne böra bordellerna så fördelas att deras beskaffenhet så mycket som möjligt motsvarar stadsdelens karakter.

§. 14. I ett hus, der bordell skall öppnas, få inga helsofiendtliga förhållanden finnas. Antalet qvinnor bestämes af polismyndigheten i förhållande till utrymmet..

§. 15. En person får ej inrätta två eller flera bordeller, och flera personer få ej i samma hus hafva bordeller med gemensam ingång.

§. 16. I samma hus, som bordell finnes, få inga andra personer bo; ej heller får det stå i någon slags kommunikation eller förening med angränsande hus.

§. 17. Bordellerna få ej innehålla rum utan fönster, hemliga eller undangömda lokaler eller andra ställen, som kunna dölja en person; ej heller få i golf, tak, väggar eller dörrar finnas öppningar, genom hvilka man kan se hvad som försiggår i ett annat rum.

§. 18. bordellerna få ej hafva mer än *en* ingång, hvilken dag och natt skall vara tillsluten och riglad. Ingen skylt får finnas eller annat tecken, som antyder stället beskaffenhet.

§. 19. Källarlägenheter få ej begagnas till bordeller. Fönsterna i alla våningar skola vara försedda med rutor af mattslipadt glas; de nedre fönstren skola vara tillåsta så att de ej kunna öppnas och endast det öfre hållas öppet för nödig luftvexling.

§. 20. Hvarje qvinna skall hafva sitt särskilda rum med nummer på dörren in- och utvändigt samt klocksträng med ledning till förstuga eller vestibul, hvarest är så inrättad!, att en tafla genast visar numret på det rum, der ringning skett.

b) Föreskrifter för bordellinnehafvare.

§. 21. Rättighet att hålla bordell meddelas på derom gjord ansökan af polismyndigheten och lemnas endast åt kvinnor, hvilka, om de äro gifta, skola förete mannens skriftliga samtycke.

§. 22. Den, som erhållit rättighet att öppna ett bordell, måste underteckna en förbindelse att punktligt fullgöra reglementets föreskrifter, af hvilket hon erhåller ett exemplar, samt en af polismyndigheten godkänd borgen för er-

läggande af de böter, hvartill hon i följd af reglementets öfverträdelse kan göra sig skyldig.

§. 23. Derföre att en qvinna under längre eller kortare tid innehaft ett bordell har hon ingen rättighet att på samma eller annat ställe hålla sådant, utan kan polismyndigheten, när den så för godt finner, återkalla den lemnade tillåtelsen utan invändning från hennes sida. Denna rättighet är helt och hållet personlig och öfvergår i intet fall på hennes rättsinnehaf vare.

§. 24. Den, som vill inrätta ett bordell, måste förete husegarens skriftliga medgifvande.

§. 25. Innehafvare af bordell åligger

a) att innan en qvinna upptages på bordell derom göra anmälan på besigtningebyrån och inställa henne till undergående af sundhetsbesigtning;

b) att ej upptaga andra än inskrifna qvinnor och bland dem endast sådana, som äro öfver 18 år;

c) att ej söka qvarhålla en qvinna eller hindra henne från att lemna bordellet när hon så önskar, utan utlemna de af henne vid inträdet medförda effekter;

d) att, då en qvinna öppet eller hemligt lemnat ett bordell, nästa besigtningdag derom på byrån göra anmälan samt, om möjligt, lemna upplysningar om hvart hon begifvit sig;

e) att icke såsom tjenstepigor använda qvinnor under 40 år; äro de yngre skola de undergå sundhetsbesigtning en gång i veckan;

f) att ej till de på bordellerna varande qvinnor utlåna penningar eller uthyra kläder, nipper och andra artiklar;

g) att ej tillägna sig de skänker, som en qvinna erhåller af besökande;

h,) att, då hon misstänker att en qvinna ådragit sig venerisk sjukdom, genast derom göra anmälan på besigtningebyrån och hindra henne att emottaga vidare besök;

i) att i mottagningsrummet äfvensom i qvinnornas enskilda rum genom anslag tillkännagifva taxan;

k) att ej tillåta något slags spel med kort, tärning och dylikt, eller låta spirituösa drycker utskänkas eller på stället förtäras;

l) att ansvara för ordning och stillhet inom och utom bordellet; att bo i närheten af ingången för att, i händelse af oordningar genast vara tillhands och i nödfall anlita polisens biträde;

m) att hvarje tid på dygnet genast lemna tillträde till sundhetspolisen och den öfriga polisbetjeningen;

n) att ej utan polismyndighetens medgifvande ombyta lokal;

o) att ej utan föreståndarens för besigtningbyrån tillåtelse lemna huset på längre tid än 24 timmar.

E). *Om befrielse.*

§. 26. Hvarje inskrifven qvinna är skyldig underkasta sig föreskrifna ordningsreglor och bestämmelser till dess hon blifvit af polismyndigheten befriad och utstruken från de prostituerades lista.

§. 27. Denna befrielse är definitiv eller provisorisk.

Definitivt blir en inskrifven qvinna utstruken

a) vid dödsfall,

b) vid äktenskaps ingående.

Provisoriskt befrias qvinnan

a) då någon person, till hvars vilja och förmåga att förskaffa qvinnan nödiga medel till existens polismyndigheten anser sig kunna sätta förtroende, skriftligen förbinder sig antingen att taga henne i sin tjänst eller på annat sätt draga försorg om att hon ej längre drifver skörlefnad utan återgår till en anständig vandel;

b) vid reclamationer af föräldrar och målsmän, hvilka erbjuda dylika garantier;

En provisoriskt befriad qvinna öfvervakas under tre månader, hvarefter hon definitivt utstrykes ur de prostituerades lista, då skäl ej förekommit att hon återfallit till sitt förra lefnadssätt.

F). *Om besigtningebyråns tjänstemän och deras åligganden.*

§. 28. Tjänstemännen vid besigtningebyrån utgöras af

a) tre läkare, bland hvilka en öfverläkare med lön af 2,500 R:dr R:mt; de öfriga med 2,000 R:dr hvardera.

Ann. Då läkarne ej hafva några sportler eller extra inkomster af besigtningarne utan den afgift, hvilken en del qvinnor frivilligt erlägga för rättigheten att blifva besigtigade på särskilda dagar, oafkortad tillfaller besigtningebyrån för att användas till minskning i de utgifter, hvilka kommunen får vidkännas för prostitutionens öfvervakande måste dessa tjänstemäns remuneration vara sådan att de erhålla skäligen ersättning såsom en fast lön för sin i många hänseenden obehagliga verksamhet. Detta har ansetts kunna ske genom ofvannämnda aflöning, isynnerhet som läkarne ej behöfva i sina bostäder emottaga till besigtning inskrifna qvinnor, hvilket är det som i främsta rummet inverkar störande på den enskilda praktiken.

b) en föreståndare för polisafdelningen med lön af 2,500 R:dr R:mt.

c) sex sundhetskonsuplar med lön af 800 R:dr R:mt hvardera.

a) *Om läkarne.*

§. 29. Läkare utnämnas af sundhetsnämnden och tillsättas med 6 månaders uppsägningstid.

§. 30. De fördela SOns emellan besiktningarna enligt af öfverläkaren uppgjord plan. Honom tillkommer alla åligganden rörande statistiken samt att före den 1 Maj till sundhetsnämnden afgifva berättelse om besigtningebyråns verksamhet under föregående år.

§. 31. Sundhetsbesigtningarne skola anställas med tillhjälp af alla de medel, hvilka vetenskapen erbjuder för en säker diagnos af sjukdomarne, och bör läkaren, utan förutfattade åsigter om huruvida en åkomma är smittosam eller

ej, till kurhuset remittera en qvinna för hvarje sår på könsdelarne, för hvarje mucopurulent secretion.

§. 32. Genom emottagande af dessa befattningar hafva läkarne förbundet sig att ej taga under behandling någon inskrifven qvinna, vare sig för venerisk eller annan sjukdom.

b) Om föreståndaren för polisafdelning en.

§. 33. Honom åligger

a) att fördela göromålen mellan sundhetskonsaplarne och tillse att de med nit och dock med iakttagande af den grannlagenhet och urskiljning, som är af så stor vigt vid utöfvandet af deras befattning, fullgöra sina åligganden;

b) att på anmälningar af sundhetskonsaplarne eller andra personer om qvinnor, hvilka i "hemlighet utöfva prostitutionen, göra undersökning om förhållandet och, då uppgiften befinnes grundad, vidtaga åtgärder för att tvinga dem att låta inskrifva sig;

c) att i sådana fall, der en qvinna hängifver sig åt lösaktighet men dock ej helt och hållet saknar annan sysselsättning, lemna henne tillstånd, om hon dertill förklarar sig villig, att en gång i veckan på besigtningebyrån förete legitimerad läkares intyg om sitt helsotillstånd.

Anm. Fall förekomma ej sällan att en qvinna hängifver sig åt lösaktighet i den utsträckning att hon kan anses vådlig för allmänna sundheten, utan att dock utslutande hafva skörlefnaden till yrke. Många äro hemligt prostituerade utan att kunna anses lifnära sig dermed, såsom flickor och sömmerskor, boende hemma hos föräldrarne, hvilka väsendtligen bidraga till deras underhåll, och många tjenstpigor, som begagna lediga stunder att löpa åstad med förste bästa karl. Gränsen är svår att träffa, när ordningsmakten skall gripa in och mången gång är det svårt att uppdraga en bestämd gräns mellan libertinaget och prostitutionen. I dessa fall torde den i ofvanstående moment föreslagna åtgärd erbjuda en lämplig garanti och i de flesta

fall af qvinnan accepteras, på samma gång tillfälle lemnas henne att lättare återgå till en anständig vandel än om hon genast skulle komma in bland de prostituerade (inskrifna) och undergå sundhetsbesigtning samtidigt med dessa på byrån. Dessa qvinnor stå under sundhetspolisens uppsigt men inskrifvas först då det visar sig att någon förbättring ej kan väntas utan att de helt och hållet lemnat arbetet och drifva skörlefnaden såsom yrke.

I Göteborg finnas qvinnor, hvilka under 6—7 års tid regelbundet hvarje vecka insändt läkarebetyg om sitt helso-tillstånd till besigtningabyrån, utan att sjelfva hafva behöft infinna sig der.

d) att öfvervaka att de inskrifna qvinnorna ställa sig till efterrättelse de i reglementet föreskrifna ordningsreglor och i händelse af öfverträdelse beifra saken;

e) att då minderåriga flickor anmälas såsom förande ett sysslolöst och lätt sinnigt lefnadssätt vidtaga åtgärder att de blifva intagna på någon uppfostrings- eller förbättrings-anstalt eller hos fattigvårdens styrelse clerom göra anmälan, så framt de derifrån erhålla understöd;

f) att inskrifva de qvinnor, hvilka frivilligt medgifva eller af polismyndigheten åläggas att undergå allmän sundhetsbesigtning;

g) att vara närvarande vid de tillfällen då besigtningar verkställas på byrån och i en bok, hvilken innehåller ett särskilt konto för hvarje kvinna, anteckna resultatet af besigtningen för dagen; föra anteckning öfver de inskrifna qvinnornas bostäder, särskilt för de ensamt boende och särskilt för personalen på bordellerna, och de förändringar som härutinnan ske; anteckna då någon blifvit häktad, är sjuk i hemmet, intagen på sjukvårds- eller fattigvårds-inrättning, lemnat staden eller afvikit från sin bostad, af-lidit samt alla dylika förändringar inom personalen;

h) att hvarje dag till polismyndigheten afgifva rapport öfver antalet verkställda besigtningar, frånvarande, till kur-huset remitterade, från sina bostäder afvikna etc, qvinnor;

i) att då anmälningar ingå om personer, hvilka äro med venerisk sjukdom behäftade, göra de undersökningar och vidtaga de åtgärder, som i det speciella fallet synas lämpligast och erfordras för att, om uppgiften befinnes grundad, förmå de sjuke att skaffa sig nödig läkarevård eller intaga på kurhuset.

c) *Om sundhetsconstaplarna.*

§. 34. Deras åligganden äro

a) att på allt sätt söka uppspana sådana qvinnor, hvilka i hemlighet utöfva prostitutionen och dervid gå till väga med all den grannlagenhet och urskiljning, som sakens vikt och allvar fordra;

b) att icke till förhör inkalla för prostitution misstänkta qvinnor eller vidtaga andra åtgärder, innan skriftlig anmälan skett till föreståndaren, som i hvarje fall särskildt beslutar;

c) att noggrannt öfvervaka de inskrifna qvinnornas uppförande, sä väl de ensamt boendes som deras, hvilka vistas på bordeller, och tillse att de rätta sig efter ordningsreglorna samt genom besök på bordellerna öfvertyga sig om att reglementets föreskrifter strängt efterlefas;

d) att för nämnde ändamål besöka theatrar, allmänna förlustelseställen och andra platser, der de prostituerade qvinnorna pläga vistas;

e) att på föreståndarens tillsägelse efterspana och inställa de qvinnor, hvilka uteblifvit från sundhetsbesigtning;

f) att vid besigtningstillfällena i qvinnans bok inskrifva resultatet samt dagen för nästa besigtning;

• g) att på de dagar, då betalning för sundhetsbesigtningar erlägges, emottaga och för föreståndaren redovisa densamma;

h) att efter slutad besigtning till kurhuset afföra dem,, hvilka befunnits smittade;

i) att hvarje dag, då utskrifning af patienter sker från kurhuset, derstädes infinna sig för att erhålla uppgift på, de besigtningsskyldiga qvinnor, hvilka blifvit utskrifna;

k) att icke med de inskifna kvinnorna eller bordellvårdinnorna inlåta sig i några transactioner, af hvad beskaffenhet det vara må, eller af dem emottaga något slags honorarium;

l) att i öfrigt ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, hvilka af föreståndaren för besigtningbyrån dem meddelas.